

Ujabb névsorok: oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 51. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1946 DECEMBER 19.
5707 KISZLEVÉ 26.

A világ zsidóságának a figyelme a Bázeli Cionista Kongresszus felé fordul

André Maurois, a világhírű biográfus és regényíró, a Francia Akadémia tagja, aki nemrég Zürichben előadást tartott, egy svájci lapnak adott nyilatkozatában, a többi között, ezeket mondta:

— *A világ teljes nyugalmanak helyreállításához szükség van az ugynevezett „zsidókérdés” megoldására is. A világnak adóssága van a zsidósággal szemben. Ezt az adósságot ki kell egyenlitenie.*

A világ nagyrésze, úgy látszik, elismeri ezt az adósságot és elvben ki is akarja fizetni. De ennek az az előfeltétele, hogy kölcsönösen tisztázzák az adósság nagyságát és a törlesztés menetét.

A világ talán azért tekint különös érdeklődéssel a bázeli cionista kongresszus felé, mert azt várja, hogy Bazelben végleges választ kap arra a kérdésre: *mit kíván a zsidóság, hogy a világnak a zsidósággal szemben fennálló tartozása egyszer már kiegyenlítést nyerjen?*

Ez a tartozás kettős irányú. Fennáll a palesztinai zsidókkal kapcsolatosan és fennáll az ugynevezett „maradék-zsidóság” felé. Meg kell teremteni valami módon a palesztinai zsidó országalapítók békés életlehetőségét és Palesztina továbbfejlődésének békés módját. De ugyanakkor gondoskodni kell azokról is, akik nem tudnak, vagy nem szándékoznak Palesztinába menni, hanem régi országaik változott körülményei között kívánják leélni életüket.

Ma már senki előtt sem lehet vitás, hogy — amint nemzetközi jellegű volt az antiszemitizmus — nemzetközi probléma a zsidókérdés is. A palesztinai zsidók helyzete nem lehet közömbös az amerikai vagy európai zsidók számára és az amerikai vagy európai zsidók lét-körülményei feltétlenül érintik Palesztina életviszonyait is.

A bázeli kongresszus tehát — ha formailag csupán cionista kongresszus is — lényegileg az egész zsidóság egyik fórumának tekinthető. Határozatai nemcsak cio-

nista döntések, hanem egyetemes zsidó megnyilatkozások is.

Brunswick, a svájci zsidóság országos szervezetének reprezentánsa, azzal fejezte be felszólalását, hogy: *„Béke, béke a közellevőknek és távollevőknek”*. Ig Bazelben a közlevő és távollevő és cionista és non-cionista, a palesztinai és nempalesztinai zsidóság békéjéről van szó.

Ezeknek a zsidóknak a békéje egyúttal a világ békéjének alakulását is mutatja, hiszen régi igazság, hogy — *a zsidóság sorsa a világbéke hőmérőjének tekinthető*. Ha a zsidókat bántják, ha a zsidók körül nyugtalanul érezhető, akkor az egész társadalom forrongásban van és vulkán tetején táncol a világ.

A „zsidó-hőmérő”, sajnos, még mindig lázat mutat. Lengyelországban fasiszta terrorbandák, dacolva a kormányval, még mindig üldözik a zsidókat. Németország amerikai és angol zónájában szintén előfordulnak különös atrocitások szabadonjáró SS-legények részéről.

Ilyen körülmények között érthető, ha a közép- és kelet-európai zsidóság fokozottabb segítséget vár a világzsidóságtól; a zsidó világszervezetek pedig azt kérik a szövetségeseiktől, hogy végre szüntessék meg a „hontalanok” táborait.

Igen, likvidálni kell az európai „hontalanok” táborait, amelyeknek egynémelyikében még a náci-korszakból ottfeljejtett örök „fegyvelmezik” a zsidókat! És likvidálni kell a ciprusi internálótáborokat, amelybe olyanok kerültek, akik már-már elérték — keserves vándorútsók után — Palesztinát, az Igéret Földjét!

Hatmillió zsidó pusztulása után a világ megmaradt zsidó millióinak méltányos és jogos kívánságait szünteti meg a cionisták bázeli kongresszusa, amelyen elhatározzák a magyarországi cionizmus képviselői keresztlátogatását — a magyar zsidóság is!

Ára 1 forint

A Kongresszus ünnepélyes megnyitása

Bazel, 1946 december 12.

December 9-én 4 óra 30 perckor 375 kiküldött és több mint 1000 vendég jelenlétében nyitották meg a XXII. Cionista Kongresszust Baselen. A Kongresszus megnyitása előtt már hatalmas tömegek kezdtek áramlani a Kongresszus épülete felé. A Kongresszus hangulata az egész városra rányomta a bélyegét. Bazel utcáin az Erec Jisrael-i munkásküldöttség megjelenése nagy feltűnést keltett. Az előző kongresszusokkal ellentétben, most az egész városban héber szavakat lehetett hallani. A megbeszélések színhelyén, az épület fölött három zászló legett: a cionisták kék-fehér zászlaja, a svájci köztársaság zászlaja és Bazel városának zászlaja. Baselen játszódtak le az első Cionista Kongresszus is és idáig tíz alkalommal gyűltek össze Baselen a cionizmus vezetői kongresszusok. A hat ajtó közül, biztonság okáért, csak kettőt tartottak nyitva. Svájci rendőrök állottak a bejáratoknál olyan sűrűen, hogy a kiküldöttek csak egyenként léphettek be. A vendégek és a képviselők csak belépőjegy és személyi igazolás ellenében léphettek be a tanácskozóterembe. Ez intézkedések következtében több ezer ember maradt kint az épület körül. A terem valamivel több mint ezer ülőhelyet foglal magában. Az emelvényen a vezetőség, a különböző államok, a helyi képviselők és a cionista tanács részére a kétszázötven újságíró részére, akik a világ legnagyobb napilapjainak tudósítói közül kerültek ki, biztosítottak helyet. A rend fenntartásában a bazeli Makkabi tagjai és a Svájcban tanuló Erec Jisrael-i diákok is részt vettek.

Négy óra 30 perckor gyűltek ki a csillárok a nagyteremben. A vezetőség tagjai a Hatikva hangjai mellett vonultak be a terembe. Amikor Weizmann elnök a vezetőség tagjainak kíséretében az emelvényre lépett, hatalmas tapsvihar tört ki. Néhány perc elteltével Weizmann felállt és a szószékre lépett. Chajim Weizmann elnök héber nyelvű bevezetőt tartott, amelyet papírról olvasott fel. Az elnök üdvözlését küldte Erec Jisrael és az egész világ zsidóságának.

— Boldog vagyok, hogy erről az emelvényről küldhetem áldásomat Erec Jisrael zsidóságának, Dántól. Beér-

Seváig — mondta Weizmann, majd a továbbiakban üdvözölte Svájcnak és Bazel városának kiküldötteit, a nemzetközi szervezeteknek, Franciaországnak, Angliának, Lengyelországnak, Görögországnak, Olaszországnak, Jugoszláviának, Csehszlovákiának, Magyarországnak, Finnországnak, Norvégiónak, Uruguaynak, Svédországnak és az Egyesült Államok zsidóságának képviselőit.

A vendégek közül először dr. Karl Peter Bazel városának képviselőtében szólalt fel és rámutatott arra, hogy Ba-

Erec Jisrael dolgozóinak üdvözlése

Weizmann elnök először David Remeznek adta meg az engedélyt a felszólalásra. Az elnök meleg szavakkal fejezte ki örömet afelett, hogy David Remez itt üdvözölheti és ezzel a kiáltással fejezte be üdvözlését: „Baruch tichje“, Áldva légy.

David Remez Erec Jisrael dolgozóinak üdvözlését tolmácsolta. Megemlékezett az elmúlt évek szomorú pusztulásairól és az Európában megmaradt zsidóságnak arról a hatalmas sóvárgásáról és vágyáról, amellyel Erec Jisraelhez törekszik.

— Mi békét akarunk — folytatta —, azonban először meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek biztosítják életünket és építő munkánk fölponosságát. Mi a békének és az építésnek az útját választottuk, de készen állunk a harcra is — fejezte be nagyhatású beszédét David Remez.

Weizmann elnök megköszönte Remez szavait, majd angolnyelvű politikai beszámolót tartott a palesztinai problémáról, arról a esalódságról, amely azt a zsidóságot

David Ben Gurion a célkitűzésekről

A bazeli kongresszus célkitűzéseiről Ben Gurion nyilatkozott a világsajtó munkatársainak és többek között a következőket mondta

— A bazeli Kongresszus 6 millió zsidó elpusztulása után gyűlt össze. Az európai zsidóságot, amely az előbbi Kongresszuson a többséget adta, most csak egy kis töredék képviseli. Ennek ellenére, a töredék európai zsidóság most is központi helyet foglal el a cionista politikában. Tárnya és hordozója annak, szavukra ma is mindenki fel fog figyelni! A cionizmusnak ma 5 rövidlejárata célkitűzése van:

zel városa volt az, ahol megtartották az első Cionista Kongresszust. Sok sikert és szerencsés munkát kívánt a XXII. Cionista Kongresszusnak. Bazel lakói, akik közel vannak a német határhoz, látták azokat az iszonyu szenvedéseket, amelyekben a zsidóság keresztülmélt. Eppen ezért a zsidóság sorsa nagyon közel esik a szívükhöz.

Dr. Gerhardt Brunswick, a svájci zsidók egyesületének a nevében üdvözölte a Kongresszust ezekkel a szavakkal: „Salom, Salom, Lórahok pólakarov“. Béké, béke a közel- és távollevőknek.

erte, amely a múltban mindig a legőszintebben együttműködött Angliával, és amelyet Anglia most rendkívül elkészt politikájának zsidóellenes élével.

Weizmann nagyvonalú politikai beszámolója után Ráv Méir Usiel emelkedett szószékra. Ezután a Hatikva hangjai mellett a Kongresszus első napja befejeződött.

A Keren Hajeszod ünnepi fogadása

December 9-én a Keren Hajeszod Chaim Weizmann tiszteletére ünnepi fogadást rendezett a történelmi nevezetességű bazeli „3 Királyok“ szállodában. Dr. Chaim Weizmann Laib Jaffa üdvözítő szavaira hosszabb beszédben válaszolt. Megemlítette azt, hogy ő már 1921-től kezdve, amikor a Keren Hajeszodot megalapították, a legnagyobb lelkesedéssel vett részt a munkában. A Keren Hajeszod munkája nem merül ki abban, hogy összegyűjt a pénzt, hanem a legmegfelelőbb módon elosztja azt úgy, hogy Erec Jisrael felépítésében hasznos legyen és építő.

a célkitűzésekről

1. A Kelet-Európában megmaradt zsidóságnak és a Középkelet zsidóságának Palesztinába való bevándoroltatása.
2. Nagyarányú telepítési és öntözési tervek végrehajtása Palesztinában ahanyagolt vidékein.
3. Az ipari és tengerészeti vállalkozások továbbfejlesztése, a tudományos és technikai szakképzés előmozdítása.
4. Az Egyesült Nemzetek tagságának az elérése a zsidó állam számára.
5. Együttműködés és egység az arabokkal és a Középkelet többi népeivel, a függetlenség és egyenlőség elve

alapján. Ezeket a célkitűzéseket nem könnyű megvalósítani. Palesztinában és Palesztinán kívül kemény harcot kell majd folytatnunk a szegénytelen és az áruló Fehér Könyv-rendszer ellen. Munkánkat Palesztinában — a bevándorlás és telepítés munkáját — minden körülmények között tovább fogjuk folytatni a odaadásunkkal és járadozásunkkal biztosítani fogjuk a Jisuv fennmaradását és gyaragodását. Ugye mi fogunk a Jisuv függetlenségére. A zsidó nép segítségével nagyobbarányú bevándorlást fogunk megszervezni meg fogjuk erősíteni a Jisuv önvédelmét. A széttagolt minden részben önvédelemre fogjuk nevelni a fiatalokat és az akadályokat legyőzve, Palesztinába visszük őket.

— Ahogy nem vagyunk hajlandók békét kötni a Fehér Könyv alapján, nem fogunk beleegyezni semmilyen olyan mandátumba, mely nem az önálló zsidó nép és a Palesztinai önálló zsidó állam alapján áll. A bevándorlás és telepítés növelése és a zsidó államért való hask két dolgot követel: egységes erőt és ánfeláldozó chaluci szellemet. Az egységes erő a cionista, chaluci és munkámozgalomban való egységet jelenti. Egységes cionista szervezetet akarunk minden országban, amely demokrátiás felügyelet mellett irányítja a Kongresszus által helyesnek talált cionista tevékenységet. Minden palesztinai dolgozónak egy munkásszervezetben való egyesítése, a szólás és gondolat szabadság, a köteleesség és elnyöök egyenlőségének, a kölcsönös türelemnek és felelősséget cselekvésnek az elve alapján. Egységes Hechaluc szervezetet és egységes chaluc ifjúsági mozgalmat, amely a cionista szervezethez és a Hisztakrut-hoz kapcsolódik, amely nem csak bizonyos munkástelepülésekre irányítja tagjait. A chaluci szellemi felkészültséget jelent: a nemzeti szolgálatra, a minden akadály ellenére való bevándorlásra, az önvédelemre, építő munkára. Csodálatos vitalitás nyilvánul meg az Európában megmaradt zsidók között. Közülük jönnek a bátor illegális bevándorlók, akik a hatóságok ellenőrzésével nem törődve, a tengerbe is hajlandók magukat bevetni, hogy elérjék hazájuknak partjait. Azt a népet, amelyben ilyen Heteró van, soha sem lehet legyőzni.

Mentsük meg őt...

Irta: György Endre

Kardal:

A gróf, a gróf a vízbe
jut...

Mentsük meg őt, mentsük
meg őt...

A MINAP egy baj- és sors-
társam keresett fel. Együtt
szolgáltunk a lapátos seregben.
Ugyanolyan buzgón forgattuk
mindketten a csákányt, mint
rossz példával „előjáróink“
a kelevézt. Akkoriban sűrű
fogadkozások között váltunk
el, hát ő most eljött, hogy
szépen megkérjen: „Nincs szó
semmi különösről — suttopta.
— Igazán bagatell. Pillanatok
alatt elintézheted, kedves ba-
rátom, az egész problémát.
Adsz pár sor írást és már itt
se vagyok.“

— No, hát ha csak ez a
kivánságod... — dörmögtem
válaszképpen. — Ússe a kő!
Miért ne segítsék? De hát
mire kell neked az a bűvös
írás, amely megnyitja a ka-
pukat és a szívek csukott aj-
taját?

— Ó, öregem, félreértesz
— csevegte tovább azzal a
nyájassággal, amely a mult
kődeből előbukkanó, rejtélye-
sen mosolygó kérelmezőket
mindig jellemzi. Nem ma-
gamról beszélek. Ah, az én
személyem szót se érdemel.
Tudod, a parancsnokunk áll
a népbíróság előtt, háborus-
és népellenes bűnökkel vá-
dolva, őt kellene megmente-
nünk, hiszen ő aztán igazán
megérdemli.

— És gondolod, hogy az én
soraiban...

— Hogyne, hogyne, csak
írd le azt a pár mondatot,
add ide, a többi már az én
dolgom. Mi az neked, ujság-
frónak papírra vetni azt a
néhány sorocskát. Semmiség.
Egy-két krikosz-kraksz, rövid
írka-írka és már kész. Az
illető pedig kiszabadul.

Amikor látta, hogy kissé
meglepetten és értetlenül há-
mulok rá, még igazi bajtársi
közvetlenséggel hátba is vá-
gott, majd megpaskolta a vál-
lamat.

— Ugyan, ugyan, ne aggo-
dalmaskodj!

Majd ravaszkodva körül-
nézvarolla a hiúságotam:

— Jófejű gyerek vagy, te
már biztosan meg is fogal-
maztad magadban azt az élet-
mentő kis papírosszeletet.

*

ÁLLTAM ÉS RÉVEDEZ-
TEM. Nem tudtam eldönteni,
hogy ennek az ugynevezett

barátomnak a butasága, vagy
a vakmerősége nagyobb-e?
Esetleg mindkét jótulajdon-
sága egyforma, de csatlakozik
hozzá még jókora adag szem-
érmelenség is. Mit képzél
ez és miféle gondolatokkal
indulnak utjukra ezek a jóté-
kony mentőangyalok? Hát
már elfelejtették azokat az
ideg-, agy-, test-, lélek- és
önérzetsenyvesztő kálvária-
járásokat, amelyeket ezeknek
a megmentendő gonoszoknak
köszönhetünk? Már lehámlott
róluk mindama szörnyűség
madárijsztő-egyenruhája, ami
akkor, nem is olyan régen,
egyformán rémületbe ejtett
engem is és őt is? Elfújta a
szél azokat a csontig hatoló
impressziókat, amelyek más
emberré varázsoltak bennün-
ket, amelyek kiforgattak igaz-
valónkból és természetadta
énünkéből, s amelyek viasz-
sárga halotti maszkká gyur-
ták a legifjabbak rózsaszín
képét is? Nem idézik a rémü-
let éjszakáit, a „rájtpájszli“
suhogását, a revolverek dör-
dülését, a legembertelenebb
büntetésmodort: a kikötéseket,
amelyek a felfeszítetteket
egyik ájulásból a másikba
kergették (és nekünk ezt, az
elrettentő példának a póru-
sainkba való belégzése érde-
kében végig kellett nézünk),
a szabadban álló jéghideg
kamrákat, ahol a „szabad-
ságvesztést elszenveték az
ártatlanok, a koplalástól
amugy is lesorvadaktól való
„ételmegvonást“ és végül a
képzelt, mesterkelt és csinált
bűnökért, olyanokért, hogy a
vigyázz-állásban valaki „meg-
ingott“, az Ukrajnába, tehát
nyíltan a halálba való ker-
getést?

*

NEM AKAROK a magunk
esetével foglalkozni. Aunyira
bennem él még annak a kor-
nak minden nyomorusága,
megaláztatása és üldöztetése,
hogy nem tartanám ildomos-
nak most mindezt mint egyé-
ni sérelmet felsorolni. Nem is
vagyok kiesinyes. Jó fá-
ból faragtak, hát kibirtam.
Próbáljuk túltenni magunkat,

de igenis meg kell vitatni a
konkrét esetet, mint szimptó-
mát. Mert ez kezd már egyre
gyakoribb, mind általánosabb
lenni. Megjelenik itt-ott-amott
egy-egy ilyen jólsvájfolt fla-
talember és hunyorgó ravasz-
kodások között előad hasonló
kivánságokat. Meghív, „aláza-
tos tisztelettel“ meginvítál...
Minek? Mentőtanunak. Hogy
hát így, meg úgy, nem is volt
olyan rossz, meg, tudod, hogy
a Schwarczot nem akasztatta
fel, holott tilalom ellenére
„kilógott“ a faluba, amikor
lejött hozzá a kétségbeesett
felesége (főbenjáró bűn!) és
biztosan arra is emlékszel,
hogy a Grünzweignak, ami-
kor az apja meghalt — haza
a temetésre nem engedte
ugyan — „lehetővé tette“
hogy telefonáljon...

Hát ez mind szép, csodás
és igazán olyan rendkívüli
emberi és jószágos, hogy ese-
rébe meg kell bocsátani a
halálos gonoszságokat. A
négv-öt eset olyan sullyal
esik latba, olyanmód változ-
tatja meg kedvezően a mér-
leget, hogy emellett eltörpül
a százkilencvenhat más em-
ber elleni állandó, tartós, pil-
lanatra nem szűnő és heves-
ségéből sem engedő gyűlölkö-
dés, hajsza, attak. 196:4 a
ketrechezártak terhére, olyan
eredmény, ami sportteljesít-
ménynek is briliáns és feltű-
nő volna.

*

DEHÁT azért küzdöttük
végig mi néhányan, megma-
radtak, a magunk háboruját,
hogy egy-két évvel később
mindarra, amit a náci-, nyi-
las- és fasiszta gonosztevők
nem is annyira ellenünk,
mint inkább általában az em-
beriség és az emberiség
ellen elkövettek, azt mondjuk
unottan és ásitozva: *smafu!*
Semmi az egész! — felkiál-
tással továbbállunk és bele-
vessük magunkat ismét az
élet áradatába! Nem, tisztelt
kardalok, akik torkuhsza-
kadtából azt éneklék, hogy
„mentsük meg őt, mentsük
meg őt!“ — mi nem adha-
tunk „ki“ ilyesféle mentő-

utilapukat, amilyeneket önök
kivánnak azoktól, akik még
mindig inkább a lelkiismeret-
ükre hallgatnak, mint a
megkísértőkre. Azok, akik
egyeneselek, nyíltak és becsü-
letesek, kötelesek végre is
keményen és határozottan ki-
jelenteni: Félreértelmezi a
demokráciát az a volt baj-
társ, aki fasiszta-mentéssel
foglalkozván, azt hiszi, hogy
ehhez magános és hatóság
hajlandó segédkezni adni. A
demokratikus állam vala-
mennyi polgárának kötele-
sége, hogy erejét megfeszít-
ve, irtsa a dudvát, tisztítsa a
levegőt a mocsárgáztól és
állítsa bírāja elé azt, akinek
lelkiismeretét fasiszta bűnök
terhelik, aki kezét emelte a
legszenyebb emberi eszményre:
a szabadságra, főként pedig
azt, aki akár „öntevékenyen“,
akár pedig azáltal, hogy go-
noszul bánt a reábizottakkal,
életek lángját oltotta ki. Ne
adjunk lovat a reakció alá,
ne támasszuk meg mankóval
a levitézlett kor iftmaradt
roncsait, ne élesztgessük azt
a tüzet, amely egyszer már
megperzselt, sőt halálra ége-
tett bennünket és, amely kész
bármikor lobot vetni, hogy
ismét lángba borítsa az or-
szágot, sőt az egész világot.
Ne adjunk fegyvert a fasisz-
ták, kis-, közép- és nagy-
nyilasok kezébe, mert adott
pillanatban hajlandók kéj-
jel a megmentők ellen
fordítani és azok melléne-
k szegezni. Ne rángassuk ki a
sárból azokat, akik hizó
módjára önmaguk feküdtek
röfögve bele, hogy önnön
bűneik maszáljában meghem-
perregjenek. Ne mentsük meg
őt!

*

MIÉRT MENTED azt az
embert? — tudakollani a
protezsáló cimborától.

— Hozzám „speciell“ jó
volt...

— No, de a többi kétszáz
emberhez. Az téged nem ér-
dekel és nem aggaszt? Meg-
elégzel ezzel a nagyon is
egyoldalú és önző eredmény-
nyel? Miért? Hiszen emlé-
kezhetsz, miket művelt állan-
dó izgalmában, felfokozott
idegállapotában az a forró-
fejű ifju, aki paradox mó-
don azért halmozta a rém-
teteket, mert mindjobban
reszketett a későbbi felelős-
ségrevonástól. Sejtete, hogy
ez egyszer elkövetkezik —
ime, már itt is van! — és
egyre mélyebbre zuhant a
gonoszság hinárjában.

Az első világháborút meg-
előző zavartalan békevilágban,

A látás az Ön vagyona

— ennek óre —

STEUER OPTIKA

B U D A P E S T,

VI., Oktogon-tér 4 sz. • VII., Thököly-ut 5 sz.
(Teréz-köriut)

amikor a szél se rebbent, minden közéleti ember, nevesebb valaki azzal büszkélkedett, hogy neki megvan a maga háziszidája. Nagyon furcsálnám, rosszalnám és élesen kifogásolnám, ha ma ilyesmikkel dicsekedhetnék az, akinek számot kell adnia a közelmúltban elkövetett bűneiért. Hiszem és biztosan tudom, hogy csak saórványos eset az; amikor az újból emberre lett pária is beáll a kórusba, hogy teli lüddövel fujja:

*A gróf, a gróf a vízbe
ful...*

*Mentsük meg őt, mentsük
meg őt...*

Mert, ha tulságosan elszaporodnának és csakugyan meg akarnak menteni a börtönre, bitófára értett háborus uszítókat, kártékony üldözőket, az újkori rózsasándorokak, akkor hozzájuk ugyanazt az erélyes és nagyon is megszivlelendő intelmet intézném, mint ahhoz az engem igen rosszul ismerő, vagy legalább is félreismerő barátomhoz:

— Arra kérlek, hogy ugy magadat, mint engem és általában sorstársaidat kiméld meg a hasonló eljárásoktól és intervencióktól. Egyébként igyekezz minél gyorsabban az ajtómon kívül kerülni! Kint lágasabbl...

Tovább, közele, erősebb utat nem látunk és a népszerűségünk nem lesz...

haszonrészesedéssel társulnánk

„Kisasszony” jellegű a kiadvány.

Hivatásról Hamisíték!
Budapest,
Laudon-u. 3.
Telefon: 226-323.

Meghívó

Welsh Sándor és Speth Sándor
chavérvaink háziszidáit rendezésé-
ben, 1. hó 21-én,

Sabbat-Chanuka este 7 órakor,

a szol.ottlndi is nagyobb számú

mölave-dömalkat

rendezünk, melyre kedves Chavérvainkat szeretettel meghívjuk.
Chavérvák részére külön terem áll rendelkezésre.

Vendégeket szívesen látunk.

Szerdán, 1. hó 18-án, d. u. 1/8 órai kezdettel a Nőse Hamisíték!
Laudon-u. 3. az. alatt mosdónjában műsoros Chanuka-estélyt rendez, melyre 1. Chavérvainkat szeretettel meghívjuk. Vendégeket szívesen látunk.

A Mizrahi Vezetőség

„Minden zsidó embernek kötelessége résztvenni az önvédelmi munkában“

Stöckler Lajos előadása
a Mazot V. kerületi tagozatának nagygyűlésén

A Mazot V. kerületi tagozata december 10-iki műsoros kulturdélutánjának középpontjában Stöckler Lajosnak, a Pesti Izr. Hitközség elnökének előadása állott. A mindvégig páratlan érdekességű előadásból kaleidoszkópszerűen bontakozott ki a magyar zsidóság jelenlegi helyzeté.

Dr. Teszler Ernő megnyitása után Stöckler Lajos azal kezdte előadását, hogy meg kell jelölni azokat a feladatokat, melyek nélkül a zsidóság jövőbeli élete nem képzelhető el. Mindenekelőtt leszögezte a tény, hogy zsidókérdés van, s ameddig ez a nehéz és súlyos probléma megoldást nem nyer, nem lehet békeség... A felszabadulás utáni kábulatban a zsidóság nem törődött másval, csak legszűkebb családi körével és volt javainak romlását próbálta összeeszközt. Ezzel gyűlölségig menő ellenérzést váltott ki az új birtoklókban. Ez az egyik oka a neoantiszemizmussal. A zsidóság hivatalos vezetői már az első hetekben felhívták az illetékesek figyelmét ezekre a jelenségekre. Az illetékesek az állítások helyességét elismerték ugyan, de nem tették meg azokat az intézkedéseket, amelyek a dolgok kifejlését megakadályozhaták volna. A magyar zsidóságnak az antiszemizmussal azonnali megsemmisítését illetően nincsenek illuziói. Tudja azonban azt, hogy a demokratikus renddel megindul az átnevelő munka, ezért követelte és követeli, hogy ez a munka minél előbb kezdődjék meg. Ennek a nevelő-

munkának az elemi iskolákban kell megindulnia. A magyar zsidóság egységbe tömörült, mert érezte, hogy csak ereje egyesítése mentheti meg. Ezt a tömörülést már a külföld is értékeli. Nem jelent ez mást, mint hogy teljes erejével részt vesz abban a küzdelemben, melynek célja az emberi jogegyenlőség biztosítása. Nem jelent ez a tömörülés elkülönülést csak a szabad emberek akaratát a szabadság biztosítására. A tömörülés végső célja, hogy a zsidóság visszanyerje biztonságérzetét, mely nélkül nem élhet. Minden zsidó embernek kötelessége részt venni ebben az önvédelmi munkában. A zsidóság vezetői pedig azt akarják érezni, hogy célkitűzéseik azonosak testvéreikkel, ez ad erőt nekik ahhoz, hogy nyílegyenesen vezessék őket azon az úton, amely a szabad élet felé vezet. Kérte a magyar zsidóságot, vegyen részt minden zsidó munkában és úgy érz, hogyha szavait megszavalták, nem volt hiábavaló a felszabadulás óta folytatott munkájuk.

A viharos tetszéssel fogadott előadás után művészeti műsorok következtek, melyek során Faragó Panni, Gödry Kató, Róbert Mária, Vesa Viola, Karvaly László és Szigeti Jenő szókoztatták a hallgatóságot. A kulturdélután befejezésésképpen dr. Végházi István biztosította Stöckler Lajos elnököt a zsidó ifjúság bizalmáról és hangsúlyozta, hogy ez az ifjúság teljes segítőkészséggel áll a zsidó egység zászlaja alá.

KIVÁNDORLÓK!

UTLEVÉLKÉPEK gyorsan és jól
HUNNIA, Somogyi Béla-ut 6. (Kossuth Lajos-u. melletti)

Szereti a zenét, operát?

Vásároljon RÁDIÓT!!

Darányi (Deutsch) Ernő cégnél

Rádió és villamosság szaküzlet V., Visegrádi-u. 15
Vasalók, főzők, termoforok, kávéfőzők stb. állandóan nagy raktár!

Modern tuberkulózis kórházat állít fel Budapestén az amerikai zsidóság

Az Egyesült Amerikai Magyar Zsidó Szövetség levélben értesítette dr. Pogány Ödönt, a Szeretelkórház igazgatófőorvosát, hogy — némán nyolva az előterjesztésében felhozott kívánságokat és azt a nagy küzdelmet, amelyet ő és munkatársai a Szeretelkórház újjáépítése körül vívtak — 36.000 dollárt bocsát rendelkezésére a Szeretelkórházzal kapcsolatos Tuberkulózis Kórház megalapítására. Az amerikai szervezetnek az a kívánsága, hogy a kórház az „Egyesült Amerikai Magyar Zsidó Szövetség Tuberkulózis Kórháza” nevet viselje.

Ez az amerikai értesítés olyan intézmény megszervezését teszi lehetővé, amelynek felállítását sohasem volt olyan fontos, mint most, amikor Tildy Zoltánné, a köztársasági elnök hitvese kijelentette, hogy Magyarország minden órában egy tuberkulotikus beteg hal meg. A zsidók között régebben ritkaság volt a tbc. A deportálások óta azonban erősen pusztult a zsidók soraiban is.

Dr. Pogány Ödön igazgatófőorvos a következőket mondotta az Uj Élet munkatársának:

— A Szeretelkórház egyszemélyes felállítandó Tuberkulózis Kórház óriási jelentőségű Magyarország közegészségügyére nézve is, mert hozzájárul az agyonzsúfolt kórházak bizonyosfokú tehermentesítéséhez. Az amerikai magyar zsidóság nagylelkű adományát már tudomásom hoztam a népjóléti miniszternek.

— A kivándorlás szempontjából is fontos szerepe van az új kórháznak. Palesztinában nincs, vagy legalább is nagyon kevés a tuberkulózis és ezért idehaza meg kell gyógyítani a kivándorolni akarókat, nehogy befertőzzék Palesztinát.

Ezeket mondotta dr. Pogány Ödön főorvos, akinek a kezdeményezésére a Joint már egy évvel ezelőtt felállított egy kis, 40 beteg befogadására alkalmas tuberkulotikus osztályt a Szeretelkórházban. Most ugyancsak az ő kezdeményezésére, az amerikai magyar zsidóság jóvoltából, megkezdte majd működését a 120 személyes modern kórház.

Leon Blum miniszterelnök, a francia, a szocialista és a zsidó

Irta: SÓS ENDRE

I.

Az 1930-as évek végén, amikor Párisban jártam, francia újságíróbarátaim elvittek az ottani Pro Palesztina Szövetség vacsorájára, amelyet a La Manche-csatornán vendégségbe átrándult angol Palesztina-barátok tiszteletére rendeztek. Nem győztem nézegetni az érdekeseknél érdekesebb arcképeket. Francia kollégáim hol ide, hol oda mutogattak. Röpködtek a neveik, a címek... Miniszter, képviselő, akadémikus, alsóházi tag, egyetemi tanár...

A vacsorán felszólalt a miniszterelnök is. Úgy emlékszem beszéde egyik részére, mintha egy-két órával ezelőtt hallottam volna.

Mit is mondott?

Körülbelül ezt:

— Francia vagyok, szocialista vagyok és zsidó vagyok. Teljesen francia, teljesen szocialista és teljesen zsidó. Egyik mivelton sem zavarja a másikat. Gyermekkorom óta áthat a gall szellem. Francia írónak nevelkedtem és francia írónak készültem. Francia újságíró lettem. Fiatalember voltam, amikor találok a szocializmus eszmévilágával. Azóta folyton a szocializmus igazságaiért harcolok. Zsidóságból sem csináltam és csinálom titkot. Zsidó családban pillantottam meg a napfényt és zsidó ősök örökségét hordom agytekervényemben...

II.

Gyönyörű beszéd volt. Minden mondata azt hirdette, hogy egy nagy ember szaval szállnak a hallgatóság felé.

Leon Blum beszélt a francia Pro Palesztina Szövetség vacsoráján.

Igen, Leon Blum a Harmadik Köztársaság miniszterelnöke volt abban a korszakban, amikor Európa más tájain egyre jobban terjedni kezdett a fasizmus, a náciizmus, az új rendiség ragálya, és Hitler Németországában, a Harmadik Birodalomban zsidóból még utcaseprő sem lehetett.

III.

Most a Negyedik Köztársaság első zsidóvallású miniszterelnöke lett az öreg és megfört Léon Blum, aki a francia pártvezérek konferenciáján valóssággal szabadkozott, amit

kor szinte tálcán kínáltak fel neki a miniszterelnökséget.

— *Fiatalabb ember való erre a helyre, ez a munka már nem neked való* — mondotta Léon Blum.

De nem volt kiútja. Vallania kellett a feladatot. Minden bizalom benne összpontosult.

Thorez nem kellett a katolikus néppártnak, Bidault és Schumann nem felelt meg a kommunistáknak. Blum megfelelt mindenkinek. A radikálisoknak is.

Mint a fiatal Negyedik Köztársaság *great old man*-je került Franciaország élére. E pillanatban ugyanis Franciaországnak nincs még államfője és a kormányfő nagyjából a köztársasági elnök munkakörét is ellátja.

IV.

A riomi per heteiben és a németországi internálótáborban tanusított magatartása új presztizst szerzett az öreg Blumnak, akit az 1930-as esztendő végén sokan „gyengének” tartottak. A közvélemény nem kis része azt állította, hogy Blum nem mutatott kellő erélyt néhány valóban világtörténelmi pillanatban, így az Anschluss idején, másfelől pedig a francia hadsereg megerősítésével kapcsolatosan. (Mit tehetett volna Blum, amikor Pétain és a többi „szakértő” feleslegesnek minősítette a hadsereg motorizálását a valóssággal kinevette a gépi korszerűsítést sürgető De Gaulle generálist?)

Lehet, hogy Blum tulságosan humanistaként — mégpedig régimódi humanistaként — nézett szembe az eseményekkel és dolgokkal. De az is lehet, hogy nem tudott határozottabban cselekedni a határozatlan és inkább egymás ellen, mint a fasizmus ellen küzdő pártok bénító hatása alatt.

Akár így volt, akár úgy, annyi bizonyos, hogy Léon Blum a vichyi fasizták és a horogkeresztes brigantik idején tetőtől-talpig fért volt.

A riomi pert nagyrészt amlatt kellett abbahagyni, mert Léon Blum a fegyőrök között és a fenyegető hóhérbárd árnyékában vádlottból vádlóvá magasodott.

A riomi bírák figyelmeztették Pétaint és Lavalt, hogy

jobb lesz a hírt tovább nem feszíteni.

Pétainék váratlanul be is szüntették a pert, de kiadták a vádlottakat Hitleréknek. Így azután Léon Blum Németországba került, ahol igen rossz bánásmódban volt része.

De bárhogy beszéltek vele és bármilyen munkára fogták, Léon Blum emelt fővel járt és mindig csak bátorította fogolytársait.

Ugy élt a veszély és rabság éveiben is, mint olyan ember, akinek a lelki egyensúlyát nem lehet megbillenteni.

Egyensúlyban volt mint francia, mint szocialista és mint zsidó.

V.

Leon Blum a Dreyfus-ügy idején lett szocialista. A reakciós és klerikális körök által az Ördögzigetre küldött ártatlan zsidó vezérkari kapitány tragédiás utja Léon Blum és sokszáz, sokezer kiváló keresztény és zsidó szellemi ember számára új ut választását jelentette.

Blumból a Dreyfus-ügy szocialistát csinált. Herzl a Dreyfus-ügy a cionizmus előharcosává tette.

Blum utja és Herzl utja az azóta széles tömegekben is Ördögzigetre került zsidóság egy-egy komoly utját mutatja.

A szocializmus, vagy a cionizmus megmentheti az európai maradék-zsidóságot az eljövendő idők Ördögzigeteitől. A keftőt össze is lehet kapcsolni...

VI.

Leon Blum, aki Jaurès szellemi „fegyvertársa” volt, a szocializmusért folytatott küzdelemben, és ma szinte Jaurès tekintélyével rendelkezik a francia munkásság előtt, a Bourbon-palotában lezajlott miniszterelnök-választáson 590 szavazatból 575-öt kapott. *Alig akadt valaha is francia miniszterelnök, aki felé így sugárzott volna a bizalom...*

A Pesti Izr. Hitközségi Szabadegyetemének legközelebbi előadása

Dec. 19., csütörtökön délután 3/7-kor dr. Szemere Samu: *Spinoza.*

Dec. 26., csütörtökön délután 3/7-kor dr. Telegdi Zsigmond: *Az ókori zsidóság.*

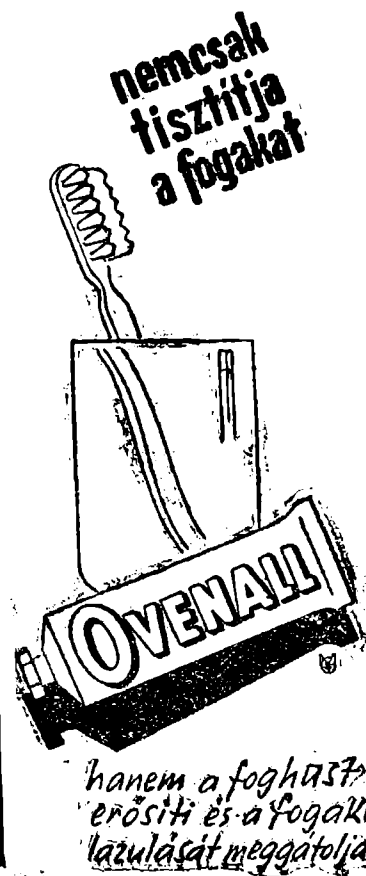
(A Pesti Izr. Hitközség dísztermében, VII., Sip-u. 12. II. em. 53. Belépés díjtalan.)

Az amerikai zsidóság megvásárolta az összeomlás előtt álló Middlesex-egyetemet

A *Jüdische Rundschau* közli, hogy az amerikai zsidóság egy csoportja, amelynek élén dr. Israel Goldstein áll, megvásárolta Massachusetts államtól a Middlesex Egyetemet, amely 6 mérföldnyire fekszik Bostontól. Ez az egyetem összeomlás előtt állott. Olyan anyagi válságban volt már évek óta, hogy felszerelését nem sikerült korszerűsíteni és a hallgatók száma jelentéktelenre csökkent. Több fakultás teljesen be is szüntette működését.

1947 elején már megkezdte működését a modernizált egyetem bölcsészeti és állatorvosi fakultása. Az orvosi kar és az ezzel kapcsolatos új, nagy klinika megnyitása valamivel később történik meg.

A Middlesex Egyetemet a jövőben — még nem történt döntés — vagy Albert Einstein Egyetemnek, vagy Louis Brandeis Egyetemnek fogják nevezni. Működése zsidó vezérőbízottság égisze alatt folyik, de minden faj és felekezet diákjait szívesen látják az egyetem falai között. Einstein professzor megígérte, hogy működésének jelentős részét az új egyetem katedráján fogja végezni.

Költözik az Óbudai Zsidó Múzeum

Az ostromutáni időkben szomorú látvány fogadta azt a néhány érdeklődőt, akik még emlékeztek az ősi óbudai templom legfelső emeletén megbujt, méreteiben kicsi, de annál híresebbé vált Óbudai Zsidó Múzeumra.

Aránylag kevesen tudtak róla — inkább csak kulturörök tartották nyilván, — de akik egyszer meglátogatták és belemélyedtek a régmúlt idők relikviáinak tanulmányozásába, buvárkodtak az archívum régi zsidó írásainak beszédes halmazában, akik gyönyörködtek egy gazdag mult művészi kincseinek szépségében, azok vissza-visszajártak és állandó látogatói lettek e kis antik miniatürnek.

Az ostrom folyamán a 126 éves templom, — amely maga is egyedülálló műemléke a magyar zsidóságnak — több bombatalálatot kapott és a múzeum is erősen megsérült. A benne lévő értékes műkincsek, kegyeszerkek, iratok, könyvek egy részét sikerült átmenteni, de nagyobb részében a fosztogató nyilas bandák martalékává vált. Azóta sívár pusztulás képét mutatja és mint rembalmaz tanuskodik a XX. század barlár civilizációjának kiálló emlékeként.

A most újjászervezett Orsz. Magyar Zsidó Múzeum Egyesület elnöke, dr. Naményi Ernő és Grünwald Fülöp ügyv. igazgató kezdeményezésére az Óbudai Zsidó Múzeum értéklárgyai a Magyar Zsidó Múzeum dohányutcai helyiségében nyerne elhelyezést és kerülnek kiállításra, hogy a megmaradt értékes múzeumi tárgyak a további pusztulástól megmenthetők és a nagy nyilvánosság részére könnyebben hozzáférhetőek legyenek. A hatalmas régi héber könyvtár foliánsai pedig az Országos Magyar Zsidó Gyűjteményegyetem helyiségében, a Rabbiszeminárium könyvtárában nyerne elhelyezést, hogy ott a zsidó tudományokban buvárkodó ifju nemzedék a régi könyvek holt betűiből az élő tudomány forrásait ismerje meg.

V. A.

KERESEM

Farkas Imre

musz. gépészmérnököt,

szül. 1902 Adony, anyja: Straager Szidónia 1945 májusban, felszabadulás után Gunsckirchenben látták, jó állapotban. Nagyon kércim, ha valaki tud továbbá sorsáról, értesítse Farkas Imrénét, V., Visegrádu-telek 60., III. emelet 14.

KI TUD?

Goldberger Bernát

TISZAUJLAK.

(pékség, fűszerüzlet), szül. Beregszász 1897, kit előbb Tiszaujlakról családjával együtt a nagyszülősi gettóba, onnan 1944 májusában Auschwitzba deportálták. Legutóbb 1944 november—decemberében Landsbergben látták. Háláson közösen s reménykedve vár hárt kisbányára és hűgő: Güllmann rabbiné, Bpest, XIV., Tökölly-ut 83.

Glosszák a hétről

NEM LEHET MINDIG nagy eseményekről glosszákat írni. Vannak hetek, amikor csak kis események történnek.

De a kis eseményekben és kis dolgokban épügy megmutatkozik a közhangulat és közvélemény, ahogy a tenger viz egyetlen cseppjében is megvan az egész tenger íze.

Eszünkbe jut egyébként az a mondás, hogy: „**Boldogok azok a nemzetek, amelyeknek történelme tulnyomóan hétköznapokból áll.**” Vonatkozik ez minden emberközösségre, faji és vallási egyesülésre is.

A zsidóság számára szintén azok a jó hetek, amikor nem kell nagy keservekről, súlyos panaszokról beszámolni.

*

KESERVES OLVASMÁNY volt a *Világosság* hasábjain a Váradi Lajos volt jászberényi munkaszolgálatos szádaparancsnok viselt dolgairól szóló riport. *Hát még milyen szörnyű lehetett azoknak, akiknek ezt a riportot annakidején át kellett élni?!*

Váradi Lajos a fertőző betegeket, akiket haza kellett volna engedni, piszkos istállóba zsúfolta össze, megakadályozta, hogy gyógyszereket kapjanak és pót-élelmezést szerezzenek.

Következmény? A cukor- és szivbajos emberek állapota válságosra fordult. Sok haláleset is történt.

Váradi Lajos a súlyos betegeket ráadásul még torna-gyakorlatok elvégzésére kényszerítette.

Mindezek után felmerül a kérdés: *mi történt ezzel a Váradi Lajossal, aki tanácselnöki címmel a járásbírósgon működött?*

Nem került börtönbe. Nem lett semmi különösebb baja. Csupán B-listára tették — rövid időre.

Váradi Lajost ugyanis a B-lista revíziója során — mint ugyancsak a *Világosság*-ban olvassuk — *visszahelyezték a járásbírósgóra.*

*

UJABB VÉRVAD-TERJESZTŐT ítelt el a bíróság. Hat hónapi börtönt kapott — a Szabadság szerint — Berta Pirokska, aki ez év júniusában Szalkszentmártonban beszédet mondott és megismételte az ezidőtájt újból divatbajjott vérvadát.

*

TIZENHATSZOR halasztották el — hol ezért, hol

azért — a Statisztikai Hivatal egykori hírhedt elnökének, Kovács Alajosnak népbírósgai ügyét.

Kovács Alajos, ha az ügyet tárgyalni akarják, rendszerint beteget jelent. De azután csakhamar meggyógyult szabályozható betegségéből és vígan sétálgat a Szent István-köruton.

Nem is olyan régen, az egyik kitűzött és elhalasztott tárgyalása után, olyan frissen és dőlcegen „feszített” Budapest egyik legfőbb utvonalon, mintha mitsem csinált volna és nem állna vád alatt.

Pedig Kovács Alajos a legvadabb és legveszedelmesebb izgatók közé tartozott. Nem vagyunk hajlandók megseledekezni az *Uj Magyarság* hasábjain megjelent cikkeiről, amelyek a zsidóság „*tér-foglalásának*” ujjabb és ujjabb megszorítását követelték. És nagyon jól tudjuk, hogy Kovács Alajos bármikor kiszolgált a tetszés-szerinti adatokkal a levitézlett rendszert: *Ő adta a hamis statisztikákat a zsidótörvények indokolásaihoz!*

A hazugságok már szétfoszlottak. Az igazság kiderült. A hazugságok alátámasztóját és föterjesztőjét is el kell érnie az igazságszolgáltatás sujtó kezének! Kovács Alajos bűneihez nem férhet kétség!

Az ő számai alapján állásukból kidobott zsidó tisztviselők és alkalmazottak kicsit furcsálják, hogy inségük, szenvedésük és családjaik kálváriájának egyik előmozdítója még mindig nem felelt azért, amit tett!

*

A „MAZOT” különböző kerületi ülésein az utolsó hetekben megjelentek a kerületi előjáróságok vezetői, hogy a helyszínen hallgassák meg az esetleges zsidó sérelmeket és közvetlen felvilágosításokat adjanak a zsidó polgároknak és munkásoknak a demokratikus Budapest aktuális problémáiról.

Örömmel olvastuk az előjárósgai vezetők látogatásairól és felszólalásairól szóló beszámolókat, mert ezek a látogatások és felszólalások sokkal többet jelentettek egyetlen nagy zsidó egyesület megbecsülésénél. Ezekkel a gesztusokkal a demokratikus Budapest kerületeinek vezetői tanúságot tettek a gyakorlatilag is helyreállított polgári és embrei egyenlőség mellett.

VERES PÉTERREL mult héten bőven foglalkoztak a lapok, rámutatva arra a furcsaságra, hogy egyik nyilatkozatában — a különböző vallásu magyarokat részletesen felsorolva — *elfelejtett megemlékezni a zsidókról.*

Furcsaság? Feledés? Szó sincs róla! Veres Péter általában szereti kihagyni a zsidókat, ha a magyar közösségről és a magyar jogokról kell beszélni.

Más vonatkozásban azonban sohasem feledkezik meg rólok. Arról, például, gondoskodott, hogy a zsidókkal kapcsolatosan a *legszigorubb szigorúsággal alkalmazzák a földreform rendelkezéseit*, sőt nem egy esetben olyan alsóbbfoku döntéseket is jóváhagyott, amikor a *rendelkezőseken tulmenően vették el szegény zsidók kicsike földjeit.*

Nyilvánvalóan ugyanazok a szempontok vezették — tudatosan vagy tudat alatt —, amelyek most érvényesültek, amikor a magyar földművelőkkel kapcsolatosan egyszerűen mellőzte a zsidókat. Pedig még Milotay István is elismerte, hogy néhol, mondjuk Szabolcsban, akadnak komoly zsidó földművelők, olyanok, akik mintaszerűt produkáltak a magyar agrárkultúra számára.

Veres Péter, mint nemzetgyűlési képviselő, talán utánanézhethet Milotay e megállapításainak! Neki közérdekből valószínűleg rendelkezésére bocsátják Milotay zárolt, fasiszta könyvjegyzékben szereplő könyvét!

Há nekünk nem is hisz, ennek a könyvnek talán mégis csak hajlandó hinni!

*

MINDSZENTY HERCZEG-PRIMÁS és a magyar püspöki kar emlékiratot intézett az amerikai egyházakhoz — a szlovákiai magyarok érdekében.

A hercegprimás arra kérte a különböző amerikai egyházakat, hogy *tiltakozzanak olyan energikusan az idegenbe szakadt magyarok emberi jogainak elkobzása és üzött vadként való hajszolása ellen*, mint ahogy a magyar katolikus püspöki kar tiltakozott 1944-ben a zsidók üldözése ellen.

‘Az az óhajunk, hogy a külföldi egyházak több sikerrel lépjenek fel az üldözött szlovákiai magyarokért, mint a magyar püspöki kar 1944-ben az üldözött zsidókért...’

HOGY TÖRTÉNT?

XLVII.

A Ferenczy-rejtély — A külföld hangulata

Ebben az időben a zsidó országokban a közvetlen végrehajtó léte az egész vonalon már Ferenczy csendőrezredes volt. Vidéken már nem volt dolga, Állandóan Budapesten tartózkodott. Sokat látott. Elsősorban látta, hogy a kormányzó a németek ellen van. Ugy érezte, hogy karrierje és ezzel élete főleg közkán, hiszen végső fordulóján megbukni látszott az az akció, amelynek véres végrehajtó tényezője éppen ő volt. Tényleg kellett valamit! Azt akarta, hogy ő legyen a zsidó ügyek feljuttatója intézője és ez a pozíció annál is inkább kívánkozott, mert — mint láttuk — Endre és Bakó már megbuktak. Ugyan forma szerint hivatalban voltak, de hatáskörük már nem volt. Ferenczy először Sztójay útján akart a kormányzó elé kerülni. Ez nem sikerült neki. Más utat keresett. Erre később lépett a Zsidó Tanácsos és — mint láttuk — „felkapott” a németek „ellenességét” és a Zsidó Tanács vezetőségével tárgyalásokba bocsátkozott.

Ferenczy pállfordulásának rejtélye még csak részben van feloldorva. Az idevágó történéseknek bizonyítékai: a tanács vezetőségének rendőrségi és népbiztonsági tanuvallomásai, amelyek Ferenczy előadásával nagy vonalakban megegyeznek. De a drámai mozzanat legfontosabb szereplőjének, Horthynek előadását nem ismerjük és egyelőre nyilván nem is fogjuk ismerni. De vannak közvetett bizonyítékok is. E sorok írója még 1944 nyarán a szüretvához kertjében beszélgetett Jánost József páterrel, aki tudta, hogy Ferenczy a Zsidó Tanács segítségével került a kormányzó elé és kihallgatásához jó reményeket fűzött.

Ferenczy Stern Samu lakásán

A Zsidó Tanács vezetőségének Ferenczyvel folytatott tárgyalásai eredményeként az utóbbi kétszer is felkereste Stern Samu lakásán. Történelmi pillanatot jelenthetett, amikor 600-800 vidéki zsidó deportálóját udvariasan beléptetett és a társadalmi formák között leült abban a szobában, ahol másfél évtizede a magyar zsidóság minden fontos kérdését tárgyalták meg. Mi csoda ijesztő ellentét! „Ferenczy csendőrezredes ur” tárgyalásban a szobában, amelynek le-

vegője még felül volt a magyar zsidóság boldogabb korszakából megmaradt vágyaival és törekvéseivel!

A tárgyalások részletei

Dr. Pető Ernő ezekről a tárgyalásokról a következőket vallotta:

„En, dr. Wilhelm Károly és Stern Samu több tárgyalást folytattunk Ferenczyvel és Lullayval. Igyekeztünk meggyőzni őket, hogyha a németek tovább erőszakolnák a deportálást, amire sok jelünk van, s ha a magyar hatóságok ennek ellenében, a németek emiatt az akkori hadihelyzet folytán, már nem fogják kenyértörésre vinni a dolgot. Az a terve alakult ki a megbeszéléseink során, hogy ők szívesen a németek felé úgy fogunk viselkedni, mintha ők és a csendőrség a deportálásokban továbbra is résztvesznek, de amikor végrehajtani akarnák a németek, azt megakadályozzuk. 5000 csendőri fogunk felhívni a megbízhatatlan tiszteket itt leváltjuk és az esztendőben gyorshadtestet is mozgósítjuk és miután Ferenczy szerint akkor csak 1.800 SS volt éltelvezve, tudományban lesznek. Stern Samu lakásán folytatott egyik megbeszélésünkön Ferenczy és Lullay azzal állt elő, hogy a kormányzó Ferenczyt a hivatalos fórumok közbejötté nélkül fogadja.”

Hj. Horthy Miklós gyanakszik Ferenczyre

Ugyancsak dr. Pető Ernő előadása szerint, Ferenczy és Lullay a legnagyobb titoktartást követték ki akként, hogy mindezekről Stern Samu, Wilhelm Károlyon és Pető Ernőn kívül senkinek sem szabad tudni. Ferenczyék a németek előtt továbbra is úgy töltek majd be szerepüket, mintha a deportálást előkészítenék, a csendőrséget felhozzák és csak az utolsó pillanatokban fogják majd a németeknek megtagadni a közreműködést és csak akkor fogják kijelenteni, hogy erőszakosságuk esetén fegyveresen is ellenállnak a budapesti zsidók deportálásának megakadályozása végett. Ezekről a tárgyalásokról dr. Pető informálta, Horthy Miklóst is. A

kormányzó fia elvált bizalmatlanul fogadta Ferenczy szereplését, mert — mint mondotta — rossz híreket kapott róla. De Pető arra mutatott rá, hogy bár a Zsidó Tanács előtt is ismeretesek vidéken elkövetett gazdasági — de úgy látszik — hogy a német katonai helyzet megítélésében most már világosabban lát és a budapesti zsidóság megmentésében való segítségével kívánja kiengesztelni bűneit és „érdemeket” kíván szerezni. Ferenczy és Lullay még azt is kikötötték, hogy tervüknek a Sztójay-kormány tagjai előtt is litekban kell maradnia, mert annak korai kikapcsolása meghusitthat mindent.

A kormányzó fogadja Ferenczyt

Ezek után történt az — már augusztusban volt —, hogy Ferenczy előült azzal a kívánsággal, hogy a Zsidó Tanács esküdjön ki, hogy őt a kormányzó fogadja és ötle közvetlenül kapja meg a parancsot a deportálás megakadályozására. Dr. Pető Ernő még aznap délután Horthy Miklóshoz fordult ezzel a kéréssel és másnap megkapta a feleletet: Ferenczyt délután 4 órákor fogadja a kormányzó. Az audiencia után Ferenczy és Lullay újra megjelentek Stern Samu lakásán, ahol Ferenczy elbeszélte, hogy mi történt a kormányzóval. Örökre volt nála, állítólag feltárta előtte a Gestapónak összes gátlóit, mire parancsot kapott a kormányzótól, hogy a Budapesten lévő zsidóság deportálását meg kell akadályozni, ha kell még fegyveres erővel is!

Ferenczy ezután még három alkalommal került a kormányzó elé. Egyszer megbizta azzal, hogy puhatolja ki a németeknek magyarországi haderejét. Ferenczy megállapította, hogy a németeknek a megszállás kezdetén öt hadosztályuk volt. Dunántúlon, mind azzal a céllal, hogy Budapestet és a kormányzót sakkban tartásuk. Ez a létszám azonban gyors ütemben csökkent és Ferenczy augusztus 20-án a kormányzónak jelentést adott, amelyben közölte, hogy a németek hadereje Magyarországon rendkívül meggyengült. Ebben az időben már főképpen csak parancs-

okok, intézmények és kiképző csapatok működtek itt. Később, hogy ez a tény meggyőzően befolyásolta a kormányzót augusztus 20-án, a Ludovikán tartott emlékeztető beszédében, amigre még a későbbiekben vissza fogok térni.

Mit írt a Szt. Gallener Tagblatt?

Mielőtt reá térnénk a budapesti zsidóság deportálási vérszelye krónikára, az augusztus 27-ét megelőző események tárgyalására, nem mellőzhetjük, hogy réz ne mutassunk a külföld hangulatára és a magyar zsidóság tényleges belső helyzetére.

Julius 20-án a St. Gallener Tagblatt, svájci elterjedt napilap esti kiadásában a következő felhívást közli cikk jelent meg:

„A laogiasok.” A Vöröskeresztnek nagy sikere volt, igen nagy sikere. A lovábunkig, valószínűleg több, mint félmillió embernek életét sikerült megmentenie. Ilyen hatása volt közbenjárásának azoknál az utóknál, akik ma Magyarországot vezetik.

Am a köszönetnek akár csak egy szavával, vagy az elismerésnek akár csak a legkisebb lehetetlennel is adóznunk az utóknak sokkal több volna, mint amennyit megérdemelnek. Elhoztarták, hogy félmillió embert, legnagyobb részét saját állampolgáraikat, a legborzalmasabb kiáltásra szűkítették, miután előbb kirabolták és agyonkörták őket. Kérabolni és kifosztani sikerült mindenkit, talán azoknak a milliomasoknak a kivételével, akik elég okosak voltak, hogy vagyonuk nagy részét a moszlai szülőháza elől idejekorán megmentették és ennek következtében elég valutával rendelkeztek, hogy két gestapo repülőgépet vásároljanak. Meggyilkolni azonban — csak — mintegy 400 ezret sikerült. (Az áldozatok száma már ekkor is sokkal több volt!)

Láttunk-e vajjon álszentekdől valamit is, mint az az első felhivatalos kommissiók volt? Mert hát mi is történt? „Csak az, ami más országban.” „Megállapodás munkaerők szállítására.” Csak természetesen, hogy ehhez a zsidókat kinálták fel. És Magyarországon különben is csak a „technikai lebonyolítás” történt — valószínűleg megfelelő eligazítási kapacitása kivételével helyiségek hiányában. Munkaerők, köztülük néhány száz 60 vagón 2 és 8 év közötti gyermekkel. Hiszen nem kívántak tőlük nehéz munkát, csak egy rövid sétántal a közeli barakkba!

De a magyar hatóságoknak a Vöröskereszt lépésére adott választát nyilvánvalóan ugyanaz a szerző fogalmazta, mint aki a kommissiókét. Igen, a deportációt lezúntatták. Hogy azonban a túlélték életfeltételeiben, vagy sokkal inkább halálfeltételeiben milyen változások lesznek, arról szó sincs. Mint eddig, minden családuknak továbbra is csak egy

Hajfestés,

hideg-meleg

tartóshullám

HAJMUNKÁK — PEDIKÜR
Reucznél, Csengery utca 84.

Nagy meleget ad kevés fával

a z u j h o a k n á s f a f ű t ő s ű

EXPRESS HEATING kályha

A begyújtás pillanatában már fűt!

Kapható kizárólag: FERROMETALL

V., Pozsony-ut 6.

ezelője van, napi néhány órára távozhatnak el a háztól, nem fogadhatnak látogatókat és teljesen keresetnélkül állnak. Am elhárított szabad nekik küldeni. „Megható engedmény”, mert hiszen ezen a módon Magyarország a saját élelmiszereit szállítja meg a szomszédba való export részére. Tíz éven aluli gyermekeknek megengedik a Földtől való utazást, feltéve, hogy bentazó vízzel rendelkeznek. Ha el is képzeljük azt a valószínűtlen esetet, hogy minden ilyen gyermeknek menedékhelyet adnak a szülőhazáján kívül, természetesen még egy ártalmatlan is kell, amit nem valószínűleg nagyon könnyen lehet majd megszerezni, annak az országban a vagónhiánya mellett, amilyen át kell haladniuk. Vagyon ugyanis csak az auszwitzi utazáshoz akad. És képzeljétek csak, azt is megengedik a zsidóknak, hogy Palesztinába utazzanak. Ezeknek a századoknak jogot jogukban áll országukat költözként elhagyniok és ha Angliát ennek a tömegvizumnak a kiadását megtagadná, akkor már éppen nem a Sztójay-kormány, hanem az angol kormány látja, hogy ezek a századok így vagy úgy elpusztulnak. Ilyen megfontolással gondolja Sztójay és herédy ur (utóbbinak csak legutóbb sikerült egy zsidó nagyszámát a családfejből kifűrdnie) a külföldi közvéleményre, amelyre Magyarország egyes körei még mindig bizonyos súlyt helyeznek, ugyancsak a saját országuknak titkos véleményét, — mivel nyílt közvélemény már nincs — elhallgatandó. És nem tagadható, hogy itt-ott eredményre is számíthatnak, mert mindenütt akadnak emberek, akik ilyen kérdésekben örömmel és gyorsan megnyugtatták magukat. Az azoknál, akik Magyarországon vagy másutt, az emberiségnek bár csak némi nyomát is és az önálló gondolkodásnak csíráit megőrizték, kudarcot fogtak vallani.

Senkinek nincs joga, de legkevésbé Magyarországnak, hogy az angol kormánytól a háború közepén, egy vele háboruban álló ország polgárai századokra menő tömegének befogadását kérje. Hiszen már „a technikai lebonyolítás” is sokkal nagyobb lenne, mint amikor a Sztójay-kormány magyar állampolgárokat, asszonyaikkal, öregekkel és gyermekeikkel együtt Németországnak szolgáltattott ki.

És mindezt nagyon is jól tudják a mai Magyarország urai és ezért nem is érdemelnek köszönetet, amiért a 400.000 „leszállított” most ideiglenesen keletik. A magyarok szeretik magukat lovagiasnak és kereszténynek nevezni. Erre korábban mindenestre több jogcímük volt. De hogy minek tartják őket a saját országukban, azt legutóbb Treitel János mondta ki legnyíltabban Budapesten. Ez az ember bandájával a napokban rabolt ki két zsidó nőt és utána a legállatiasabb módon lemészárolta őket. „Hiszen csak

a kormány szándékait valószínűsítjük meg és inkább kitüntetést érdemelnek” — mondta. És, hogy a magyarokat valamilyen módon kárpótolják szomorúságukban, amiért a kiszolgált zsidók „munkaszolgálatának” részleteiről nem tájékoztathatják őket, a magyar újságok a gyilkosság leírását az összes elképzelhető részletekkel együtt közölték. Treitel Jánost cimbo-

ráival együtt kötél általi halálra ítélték. Nem egészen jogtalanul fogja kérdezni, hogy miért pont neki kell bűnhődnie. És ez a kérdés túléli őt!!!

A svájci lapnak ezt a ragyogó, satirikus cikkét eljuttatták Horthyhoz, akire nagy hatást gyakorolt.

MUNÉACSI ERNŐ

(Folytatjuk.)

Eckhardt Sándor egyetemi tanár előadása a „Zsidóság és nemzetiség” kérdéséről

Eckhardt Sándor egyetemi nyilvános rendes tanár a Makabea-Klacionista Egyetemi Hallgatók Szervezetében az elmúlt héten érdekes előadást tartott a „Zsidóság és nemzetiség” kérdéséről. Bevezetőjében kijelentette, hogy hosszú ideig habozott, megtartsa-e ezt az előadást vagy sem. Kételyei és aggodalmai voltak arra vonatkozólag, hogy a zsidó hallgatóság nem őrte-féltre szavait. Most, hogy mégis beszél erről a kérdéssről, nyomatékosan kifejezi, hogy sem oktatni, sem bírálni nem akar. Vallomást fog lenni, amely részben egyéni, részben a katolikus hívő megnyilatkozása. Áttérve a nemzetiség kérdésének a tárgyalására, megállapítja azt, hogy a magyar állam törvényei elismerik a nemzetiségi törekvéseket. Olyan rendelet vagy utasítás azonban nincs, amely a hazai zsidóságot nemzeti kisebbségnek tekintené.

A rehabilitációs törvény is a zsidóságról, mint felekezetről és magyar állampolgárról emlékszik meg. Elvi szempontból nézve, a nemzetiség fogalmát nyelvi alapon meghatározni nem lehet. Szemléltető példa erre a svájci németek állásfoglalása, akik habár német nyelvet beszélnek, mégsem tekintik magukat német nemzetiségűnek. A hazai zsidóságot nyelvi alapon szintén nem tekinthetjük nemzetiségnek. A cionista tábornak a nemzeti nyelvüket, a hébert, ugyanúgy meg kell hódítani először — mint a földet —, mint az országot. Érzületi nem-

zetiség van, ez önkéntes. Ilyen pl. a svájci és a belga. Megfordította ennek a kényszerítés útján kieresztett nemzetiség. Ez nem mindig jár eredménytel. Érzületi szempontból a zsidók nemzetiségnek is tekintetik magukat. A magyarul beszélő zsidók azonban éppen érzületi alapon magyar nemzetiségűnek vallhatják magukat. A zsidó nemzetiség alapja: a múlt. Az etnikai különbség kihangsúlyozását a komoly zsidó gondolkodók elvetik. Nem a fajjása, hanem a vallása tartja fenn a zsidóságot. Fogyatékosága a zsidó nemzeti gondolatnak, hogy nincs meg az a romantikája, amellyel a polgári-sodott Európa rendelkezett a nemzetiségi gondolat diadalra jutása idején.

Az Erec Jiszrael-i irredenta nem veszélyes a többi népre, mert egy távoli országra terjed ki. Ez is egyike azoknak a csodálatos és rendkívüli dolgoknak, amit majdnem mindenben megtalálhatunk, ami a zsidósággal kapcsolatos. Az eredi gondolatot nem tartja univerzális eszmének. A kereszténység a zsidóságot nem mint a partikuláriszmus hitvallóját értékelte. Loyolai szt. Ignácnak egyedüli bánata volt, hogy nem abból a népből származott, amelyből Szűz Mária. A keresztény álláspont szerint a zsidóságnak, mint Istentől kiválasztott népnek, küldetése van. Pascal véleménye: „Igaz zsidók és igaz keresztények egy valláson vannak”. A keresztény embernek tulajdonképpen ro-

mantikus érdeklődéssel kellene fordulni a zsidóság multja felé. A régi magyarok, mint például Zringi és Pázmány így is tettek. A zsidóság tragédiája attól az időponttól kezdődik, amikor az „Übermensch” gondolata elkezdte terjedni. Habár az eredi munka mindenkit bámulathoz ejt, mégis azt látjuk, hogy néhány száz-ezer zsidónak nemzetébe való összeforrása világprobléma lett, a sok probléma egyikévé, amely a zsidósággal kapcsolatos — fejezte be érdekes előadását Eckhardt Sándor.

GERVAI SÁNDOR

KERESEM FÉRFIEMET

Grád Miklós MUSZ., aki 1944 nov. végén vittek el az Auschwitz-központból. Előzőleg a szentendrei papírnyáiban dolgozott, szárazadama 102/202 volt.

LEÁNYOMAT

Grád Katót,

kit 1944 nov. 15-én vittek el az Óbudai légtárból 1945 február végén Bergen-Belsenbe vitt. Nagyon kérem, aki tud valamit rólok, értesítsen. Grád Miklósné, Vörösmarty-utca 64., II. emelet 22.

KI TUD

Dr. Izsák Adorján

endrődi gyógyszerészről, aki 1915 április 11. született Debrecenben, apja dr. Izsák Adolf, volt endrődi állatorvos. Ertesítést kér nagybátyja: Mező Ámin, Debrecen, Balahé-utca 8., II. emelet 3.

KERESEM FÉRFIEMET,

Grünwald Herman

dekesbabi születésű, debreceni lakost, ki 1942 szept. 28-án ment el Kassáról, 103/4 százzal Altitól. 1943 januárban fogságba esett. Aké tud róla valamit, értesítse feleségét Grünwald Hermánét, Debrecen, Piac-utca 73.

KERESEM

Feldmann Géza

pincért (1896, Erőmhályfalva). 1944 márc. 28-án vittek el Fertőrákosról. Utóljára Mauthausenben beszéltek vele, 1945 áprilisában. Aki továbbá sorsáról tud valamit, könyörögve kérem, értesítse aggódó nővérét, Tóth Józsefnét, Budapest, VIII., Bérkocsia-utca 26. földszint 3.

Thomas Mann:

József és Testvérei

A nagy író hatalmas bibliai tetralógiája Hártypapíron, 1800 oldal terjedelemben
ARA DISZKÖTÉSBEN 120 FORINT

ATHENAEUM-kiadás

Kapható minden könyvüzletben

Madisz Szövetkezet

Budapest, Vörösmarty-tér 4.

Telefon:

189-622, 188-276

Export-Import, Kompenzáció.

Fogsorok Fogpótlások

MÜFOGAK, KORONAK, HIDAK
Acéi Inar fogász

VII., Erzsébet-kürt 19 II. emelet.
A Cionista Szövetség Hehaluc fogmunkáinak készítője.

Meghalt Vitéz Aladár

A pesti zsidóság felekezeti életének nagy gyásza van. Vitéz Aladár, a pesti hitközség választmányának és képviselőtestületének tagja, a VIII. kerületi (Nagyfuvaros-utcai) templomkörzet elnöke elköltözött az élők világából.

Vitéz Aladár, akinek haláláról a pesti hitközség külön gyászjelentést adott ki, évtizedekig töltött a zsidó közügyek szolgálatában és a legkülönbözőbb fórumokon szolgálta eredményesen hitlesivéri érdekeit.

Az 1920-as évek elejének antiszemita légkörében, Vársongyi Vilmos oldalán, azok közé a harcások közé tartozott, akik Wolf Károly Városházájának tüllesztésében elkieseredetten közdöttek a „gyűlölet Budapestje” ellen. Vitéz Aladár másfél évtizedig volt törvényhatósági bizottsági tag.

Városházi beszédei és egész lénye ellenfelei sorában is megbecsülést szereztek Vitéz Aladár számára. A felekezeti életben pedig mindenki értékelte és szerette zsidó lelkesedését. A színterai közgyűlési terem falai között sokszor arattak nagy tápsokat Vitéz Aladár szívből jövő és szívekhez szóló beszédei.

A magyar zsidó közélet szegényebb lett egy régi harcossal.

A Pesti Izraelita Hitközség eljárássága és nagyfuvaros-utcai körzete ószinte gyászszal jelent, hogy

Vitéz Aladár

a nagyfuvarosutcai körzet elnöke visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.

A meghaldogult három évtizeden keresztül vett részt a zsidó közéletben és mint a Pesti Izraelita Hitközség képviselőtestületének és választmányának tagja, valamint a VIII. kerületi templomkörzetének elnöke nemes egyéniségnek és odaadó lelkes munkájának sok eredményével segítette elő hitközségünk fejlődését.

Végso nyugvóhelyére ez év december 12-én, déli 12 órakor helyezték a rákoskeresztúri temetőben.

Emléke felett lebegjen áldás és béke!

Samesz-Bál-Kajret felvesszünk

BUDAPESTI TALMUD EGYLET,
VI., Vassvári Pál-utca 5.

KÖZPONTIFÜTÉSES

szép szoba

Nyugati közlelésben, díszingyált
uriembernek kiadó. „Nyugalmos
otthon” jellegre a kiadóba.

ELSŐEMELETI

szép utcai szoba

eladással, magányos urnak vagy
hölgynek, ugyanott irodahelység is
kiadó. „Kóser” jellegre. Érdeklődés
dialektált vagy írásban.

Ujjáavatták a Hősök Emléktemplomát

A Hősök Emléktemploma a háboru idején és a nyilas-terror napjaiban különböző módon embermentés szolgálatában állott. Egyrészt ott volt az egyik munkaszolgálatos század körlete és, amikor a nőket is kezdték elhurcolni, ott női munkatáborot létesítettek. Így az első világháboru zsidó hőseinek emléket őrző falak, a második világháboru idején menedéket adtak a fiatal zsidó férfiaknak és nőknek, akik így részben a templom eltalála alatt vésztették át a legszörnyűbb időket, amelyekben oly sokan a zsidó fiatalok köréből életüket veszítették.

A Pesti Izr. Hitközség a Hősök Emléktemplomát most kitataroztatta, elpusztult berendezését pótolta, így a Hősök Emléktemploma ismét régi hivatásának teljesítésére készen áll a jövőben ott fogják tartani a hétköznapi istentiszteleteket. Egyben a templom őri a hős zsidó katonák emléket, öröködi a maga monumentális templomi fenségével a mintegy 3000 gettóártír emléke felett, akik az emléktemplom árkádsorában alusszák örök álmaikat.

Az avatási ünnepséget a Chanuka első estjén házi ünnepség keretében tartották meg. A szertartás a Tórák ünnepélyes elhelyezésével kezdődött. A templom szomszédességében lévő dohányutcai főtemplomból megható ünnepélyességgel hozták át a templom előjárói a Hősök Emléktemplomának a nagytemplomban megőrzött Tóráit. A templom külső boltívei alatt Stöckler Lajos elnök, dr. Kertész Adolf szertartási előjáró, Domonkos Miska ügyvezető, Steiner Marcell, a Chevra Kadisa elnöke és Vámos Henrik vezető templom-előjáró állottak a menet

éle és kezükben egy-egy Tórával fevonultak a frigszekerény elé, ahol a templomi előjáróság Abrahámsolin Manó főkantor zsolozsmái közben elhelyezte az örök szövetség ládjában az ősi Tóratekereseket.

Ezután dr. Katona József rabbi meggyújtotta a két év előtt kialudt örökmécsét, majd a chanukai gyertyák gyújtására került sor. Linczky Bernát főkantor véggezte ezt a szertartást, majd a kórus éneke után dr. Katona József rabbi lépett a szószékre, aki a templomavatás ünnepélyének bensőséges hangulatában ujjáavatta a Hősök Emléktemplomát, hangoztatva, hogy a templomot az első avatás szentsége szenteli most is. E templom soha nem profanizálódott — mondta —, mert szent szolgálatot végzett akkor, amikor az üldözött zsidók életét oltalmazta, így tiszta maradt a templomavatáshoz szükséges kórsó olaj, mert azon érintetlen a szentség pecsétje.

A megkapó szép ünnepség az esti istentisztelet ajtosságával ért véget, amelyen Lorber Izsák főkantorhelyettes funkcionált. Így a Hősök Emléktemploma ismét folytatja szent hivatását, amelynek teljesítésére emelték.

Szikszón

A Főttemplom udvarán a második világháboru munkaszolgálatos és deportált mártírjainak emlékére méltó emlékművet emelünk.

Felkérjük mindazokat, akiknek hozzátartozói vagy ismerősei Szikszóról vagy a mákszői anyahitközséghez tartozó községekből vonultak be munkaszolgálatra vagy lettek deportálva s ezidőig vissza nem tértek, neveiket gürögösen közzéjük.

Címj dr. Spiró Sándor ügyvéd,
Szikszó

Teherautó fuvarok
Nemzetközi szállítmányozás
Vámkezelés, beraktározás
Belföldi gyűjtőforgalom

VÁMOS ZOLTÁN FIAI

Nemzetközi szállítmányozási vállalat

Budapest, VI., Hajós-utca 11. sz.

Vámraktár: Dunaparti Teherpályaudvar
Telefon: 125-676.

VILÁGVEVŐ

RÁDIÓK

ALKALMI VÉTELEKBEN
Villianszerelési Rádiójavítás

Várnai László

hat. eng. vill. szer.

„TECHNOVOLT“

villamosságai vállalkozás, Budapest,
VIII., Rákóczi-ut 8., udvarban.

Ágytoll és pehely

nagy választékban, legjobban és
legolcsóbban:

GEIZLER-nél Thököly-ut 14.

(Keletivel szemben.)

NAGY
JÁTÉK
VÁSÁR
dus raktárból

„RECORD“
Király-u. 38

FILMBOY

áruszállító és gyersküldöncvállalat

jelkésmeretesen elintéz inkasszókat,
trikéket, biciklis megbízásokat
VII., HOLLÓ-UTCA 17.

Telefon: 423-526

Átadó üzlet — üzem —
iroda-helyiségeket
FELLNER

közvetít

Szt. István-körút 30. sz
Marx-térnél

Papir, írószer

üzleti könyvek, kartotékok, váltó,
lejárati és alkalmazott nyilvántar-
tási könyvek.

Weinberger és Fejérmél
IV., Deák-tér 6. (Anker-palota)

MINDENNEMŐ

SZÓNYEG

vétel-cladás, UNGÁR, Király-u. 14.
és Rákóczi-ut 42.

TALESZ, TIFILIN

meazu, eicesz és héber könyvek
VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS,
Jahrzeitábla készítését vállalom,
UNGÁR MÓR, Király-utca 17.,
kapu alatt vagy L. smelet 4.

Minden könyvjutalom kapható

Gondos Sándor
KÖNYVKERESKEDESBEN

Budapest, VI., Andrássy-út 27
Telefon: 226-388

A pontoz, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindent ellát - Hírdetéseket
Közvetítői és más

Király-utca 21. telefon: 226-893

Zongorák

Büsendorfer, Bechstein, Förster, Stingl angol mechanikai zongorák, zsinórak, elemek, részletek stb.

Reissmann Gyula
zongoraszállító, VIII., Rákóczi-út 42.

Triton-
mustár
világhírű

Gyártja:
TIVOLI KONZERVGYÁR KFT.
Budapest, XIV., Ilka-utca 24.
Telefon: 121-322

Az Országos Békés Csoport Nőosztályának a középiskolákban

üzembehelyezendő konyhája részére

szigorúan vallásos, környezetéhez értő.

megbízható szakácsnőt

keres, azonnali felvételre.
Jelentkezés: VI., Domotzy-utca 23. a lítkári hivatalban, a. a. 9-42. vagy a. a. 3-3 óra között.

RÁDIÓT

a legmodernebb műszerekkel, új, kiváló **szakértővel** garanciával javít.

Hagymási László,
villanyszerelő és rádió szerelő,
Kisbuda-utca 3. Telefon: 423-816.

Szabadsághegyen Noémi penzióban

változtatható elsőrendű orth. kőszék ellátás, étel-ital, Egész évben át nyitva.
Telefon: 113-812. Csoportosítás 5. Felhívás utca 14.

Szekely Emil ékszerész
Király-utca 26

brilliant, ékszer, arany, ezüst, órák legdrágábbban vesz.

Hirek oroszországi munkaszolgálatosokról

Minszk-ben, (Fehéroroszország) tartózkodik:
Sáhl Miklós, Bpest, kb. 37 éves, textilmérnök (felsőtag a Városmajor-szannatórium orvosai volt).

Cseljabinszk-ban, 102/1. lágerben tartózkodik:
Weisz Ernő, Szabadka, kb. 42 éves, ügyvéd.

Cseljabinszk-ban, 102/2. (volt 102/9.) lágerben tartózkodik:
Lócsy Miklós Adolf, Bpest, Máksa-u. 11, kb. 32 éves.

Kukuzek-ben, Karaganda 99. láger mellett tartózkodik:
Kupfer Manó, Bpest, kb. 23 éves.

Gorkij 117/1. lágerben tartózkodók névjegyzéke:
Apfalvi József, Sarkad, kb. 33 éves.
Csécsé, Bpest, Rákóczi-út, kb. 35 éves, cipész.
Fagy, Sárovár, kb. 32 éves.
Frank István, Sárovárváros, kb. 35 éves.
Fränkel, Békéscsaba, kb. 37 éves.
Strul, Erdély, kb. 28 éves, kereskedő.

Odesszában tartózkodók névjegyzéke:
Albert Ferenc Gyula, Bpest, szül. 1922.
Bodor István Zoltán, Bpest, szül. 1922.
Benyovits Andor, Bpest, szül. 1911, nyomdász.
Brazu Tibor, Bpest, Holló-utca 15., szül. 1917.
Fischer Pál Vilmos, Újpest, szül. 1917, kötöttárkereskedő.
Huszár Pál Gyula, Újpest, szül. 1917, szövőműster.
Dr. Hamvai István, Budapest, Kerepesi-út 38., szül. 1915.
Kálna Mór, Bpest, szül. 1913, fűszeres.
Lőwinger László Hermann, Bpest, szül. 1914.
Dr. Reinfeld Miklós Vilmos, Bpest, Léopárdy Károly-utca 30., szül. 1900.
Rechnitzer Gyula, Bpest, szül. 1917, fodrász.
Veres Miklós, Bpest, Eötvös-utca 32., szül. 1910.

Oroszország különböző lágereiben tartózkodók névjegyzéke:
Barnai Albert, Pesterzsébet, kb. 27 éves.
Göbmann Andor, Pecsaj (Bihar m.), kb. 27 éves.
Az Országos Zöld Segítő Bizottság közreműködésével, Budapest (Bécsi-tér 2.), közlése szerint senki sem van az országban.

Lebovits Mihály, Bpest, kb. 30 éves, borbély, Garay-tér.
Spitz Oszkár, Budapest, szálló (Nirközb).

Schacht 182/7 lágerben vannak

Schwartz Pál ügyvéd volt lakása: Visegrádi-utca.
Lőwy, budai pékmeszter.
Ragy István, mérnök, Bpest, kb. 40 éves.
Graj József, nyomdász a Glóbusban, kb. 36 éves.
Farragó Imre, Kispeszt, nyomdátulajdonos, kb. 38 éves.
Schwartz Pál, kereskedősegéd Kovács Viktornál, kb. 37 éves.
Steinmetz, Máramarossziget, kb. 26 éves.
(Érdeklődni lehet Solihannan, Szereket-kőház, B-pavillon.)

PARÓKÁK, FRIZETTEK

a legfinomabb kivitelben és legszebb színekben.

Hajműterem IV., Mária Valéria-u. 17. Ritz szállóval szemben

PARÓKÁK, FRIZETTEK
Rendelés, javítás, alakítás, víz hullám, tisztítás.

Mai értékét fizetem **férfiruháért, szövetért** saját üzletem részére

Andrássy-út 47 (Oktagon, Árbánia mellett) Eladás nagy választékból

Bundát

a készítőnél. Festés, átszabás, alkalmi vételek. Pézsmá és más vadbőr vétele. **P O L L Á K,** Alsóerdősor-u. 6. (Divalcsarnoknál)

Nép és vallás a zsidóságban

Dr. Fischer Benjámin előadása a Szabadegyetemen

Dr. Fischer Benjámin főrabbi a Pesti Izraelita Hitközség Szabadegyetemén „Nép és vallás a zsidóságban” címen előadást tartott. Bevezetőjében ismételték a kivető léber nyelven az a zsidó filozófus véleményét a zsidóságunk a valláshoz való viszonyáról. Ezután felsorolta azokat a véleményeket, amelyeket a szétvárt zsidóság a zsidóság lényegéről vallott. Az asszimiláció korában például nagyon sokan azt hirdették, hogy a zsidóság azonos az emberiséssel. Ez nagyon kényelmes álláspont volt, mert nem kötelezett semmitre. Itt a vallást kikapcsolják a zsidóságból, akkor a zsidóság torzó marad. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy előadását a tradíció szellemében tartja meg. Kéményes arra, hogy igen sok zsidó-kritikus elfogultságból és rosszindulatról kötsébe vonta a Szemlék szerkesztését. A zsidóság, mint nép több ezer éves múlttal tekintettel vissza. A zsidóságban a népet és a vallást elkülöníteni egymástól nem lehet. Kötséghelyre az, hogy a vallást, mint tantárgyat tanítani lehetne: Csak egyet lehet cselekedni, amit a zsidó család a multban is meglett: vallásosság-ra nevelni. A multból azt a tanulságot vonhatjuk le a jelenre vonatkozólag, hogy zsidóságunkat vallással, a vallást pedig népi értékekkel kell feltenni, — fejezte be előadását dr. Fischer Benjámin főrabbi.

Kézbesíthető külföldi csomagok

Érdeklődni lehet: Veronyi-utca 3., I. emelet 3. sz. sz. sz. sz.

Reinhardt Susi, ?
Göbl Mészáros, Bécsi-út 6.
Schwartz János, Terep-utca 6.
Dr. Kanner Armin, György-út 1. 25. emelet.

Krámer Márton, Csengery-utca 57. III. emelet.
Békán György, Ajtós Dűrös-sor.
Zelinkovics Ignác, Múzeum-kör-út 1.
Lantos György, Bonczur-utca 18.
Zoltán István, Logodi-utca 31.
Kovács Béla, Sallay Imre-utca 3.
Schwartz Lajosné, Darajváros-utca 42.

Angol, francia, spanyol nyelvórák

BERLITZ
IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

A magyarországi izraeliták küldöttsége a köztársasági elnöknel

Tildy Zoltán köztársasági elnök fogadta a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának küldöttségét, amelynek élén dr. Stöckler Lajos, az Országos Iroda elnöke kérte a köztársasági elnököt, hogy a zsidóság kérdéseinek megoldásában nyújtson segítséget. A köztársasági elnök válaszá-

ban megismételte a kérdésre vonatkozóan több ízben kifejezett nézetét és megnyugtatta a küldöttség tagjait nézeteinek érvényesítése felől.

Ugyanaznap a küldöttség felkereste Nagy Ferenc miniszterelnököt és dr. Ries István igazságügyminisztert.

Nagy izgalom Palesztinában a jeruzsálemi főmufti visszatérésének híreire

A *Palcor News Agency* jelenti, hogy — kairói hírek szerint — az Arab Liga eljárt az angol hatóságoknál a jeruzsálemi főmufti visszatérésének engedélyezése érdekében. Palesztinában az a hír terjedt el, hogy az angol hatóságok, a palesztinai arab lakosság megbékéltetése céljából, hajlandók a kérést teljesíteni.

Montgomery — Palesztinában

Nagy felléniést keltett — mint ugyancsak a *Palcor News Agency* közli — Montgomery tábornagy palesztinai látogatása. Az angol birodalmi vezérkar főnöke látogatást tett Jeruzsálemben az angol főbiztosnál és vezérkará-

val együtt megsejmelte Palesztina több pontját.

Egyes verziók szerint: Montgomery azért járt Palesztinában, hogy ott alkalmas tábor-terepet keressen azoknak az angol csapatoknak, amelyeket most Nagy-britannia kivon Egyiptomból.

Tel-Aviv új főrabijja

I. J. Unterman, Tel-Aviv designált főrabijja, múlt héten Haifába érkezett Beirútból. Haifából nyomban Tel-Avivba ment, ahol a rabbinátus, a városi tanács és a különböző testületek vezetői fogadták.

A „Nejada” felháborító demonstrációja

Az arab cserkészek demonstrációja nagy felháborodást

keltett a jeruzsálemi zsidóság körében. A múltban sok arab terrorcselekményben résztvevő „Nejada” arab cserkészcsapat tagjai uniformisban vonultak végig Jeruzsálem utcáin. Az angol és arab rendőrök nem gátolták meg ezt a demonstrációt, pedig már hónapok óta érvényben van a palesztinai „egyenruha-tilalom” és annak zsidó megszegőit a rendőrség mindig szigorúan megbüntette.

Kilenc millió fontsterling a Keren Kajemeth előirányzatában

Kilenc millió fontsterlinget akar fordítani — költségvetési előirányzata szerint — új mezőgazdasági településekre és a régi települések kifejlesztésére 1947-ben a Keren Kojemeth.

A zsidó segítőszervek munkája Cyprus szigetéen

A *Jewish Telegraphic Agency* közli, hogy — mivel Cyprus szigete hosszabb ideig zsidótáborul szolgálhat — a nemzetközi zsidó segítőszervek külön állomásokat állítanak fel a szigeten.

Morris Laub, a *Joint Distribution Committee* egyik vezetője, múlt héten megkezdte Cyprus szigetéen a segítőszervek munkájának megalapozását. Eddig Cyprus szigetéen az odavitt menekültek kizárólag hatósági ellátást kaptak. Ezentul ezt kiegészíti majd a zsidó segítőszervek tevékenysége.

Jeruzsálemet három részre akarják osztani

Az angol kormány megbízásából Sir William Fitzgerald főbíró, mint „egybes bizottság”, befejezte a jeruzsálemi probléma tárgyalását és olyan javaslatot tett hogy Jeruzsálemet osszák három közigazgatási kerületre. A Régi Várost a zsidók, arabok és keresztények együtt kormányozzák, ezenkívül pedig legyen egy külön zsidó és egy külön arab zóna. A törvényhatósági bizottság illetékessége a három zóna közös ügyeire terjedjen ki. A polgármester felváltva arab és zsidó legyen.

A Szülők Pedagógiumának

december 24-i előadása elmarad s azt Zsoldos Jenő igazgató „A második világháború hatása a zsidó gyermek fejlődésére” címmel 1947 január 7-én tartja meg.

Hívjon! Jöjjön!

Veszek aranyértékű forintért: szőnyeg, porcellán, írógépet, regiszter, férfi és női ruhákat, perzsa kabátot, fényképezőgépet, festményeket

Gerstl—Majorosi

VIII., Eszterházy-utca 17 (Sándor-utca saroknál), T.: 125—072.

Szép utcai szoba

garzón urnák, izetes kosztói kladdó, „Jól szultuált” jeligére a kiadóba.

Félelem

Valamikor régen, sok-sok évvel ezelőtt, amikor apró gyermek voltam ott Budán, az Albrecht-uton, esténként édesanyám a karján vitt kis rácsos ágyamba és miután elimádkoztam estéli imámat, egyedül maradv a sötét szobában, irtózatoss félelem vett rajtam erőt. Gomolygó, sötét árnytömegek hömpölyögtek ágyam körül és féltem az ismeretlen valamitől, jaj, de nagyon féltem, én, a kicsi gyermek, aki akkor voltam.

Aztán, mikor felcseperedtem és ember lett belőlem, sokszor gondoltam vissza ezekre a rémületteljes éjszakákra, keresvén rá a magyarázatot. Mint a kényelmes emberek, én is azzal háritottam el önmagamtól a kérdést, hogy minden kisgyermek fél éjszaka a sötétben, tehát én is ezért féltem gyermekkoromban.

Az elmúlt napokban újra fölremltek előttem a gyermekkori félelmes éjszék és ekkor hirtelen rádöbentem a borzal-

mas valóságra. A gyermek, akkor, ott, a Várhegy lábánál lévő házban, este, mikor lefektették, ismeretlen fantómok ellen küzdött, amelyek negyven évvel később váltak szomorú, véres, halálos valósággá.

Egyetlen éjszakán vonult el a gyermek látnoki szeme előtt mindaz a sok ismeretlen rémség, amitől akkor csak a gyermek félt, de, sajnos, az elmúlt esztendőknél során a felnőttek is de nagyon megtanították félni.

Látta magát a gyermek, amint 1942—43-ban, brutális keretlenség és szadista századparancsnokok kíséretében a tűzvonalba vitték, a Don-kanyarba és előre végigszenvedte álmában mindazokat a leirhatatlan szenvedéseket, amit ott, barátai és kortársai végigszenvedtek a negyvenfokos hidegben, nyári ruhában, aknaszedés közben, gránáttűzben, fagyva, éhezve, önmagát vonszolva, amíg a hófúvásos orosz szteppén az éhség, a tifusz, a golyó, a robbanás, vagy a fagyhalál megváltotta rémséges szenvedéseitől...

És látta magát a gyermek 1944 október végén, a sáncsász éhezései és esőben, sárban, sa-

badban töltött éjjeli után, amint nyilas pribékek kísérték puskatusütésekkel és rugásokkal a Fehérvári-uton Budafok felé és látta, amint a sötét estében letépte melléről a sárga esillagot, kilépett a sorból, megkockáztatva a lelövetést és beszőkött Budapestre...

És látta magát, másnap hajnalban, amint újra jöttek érte a nyilasok és megint kivitték az ügétőpályára és onnan bekísérték a dohányutcai templomba. Ha innen nem sikerült volna az utolsó pillanatban isteni csoda folytán újra megszökni, akkor őt is elvitték volna a többiekkel, vagonba zsufolták volna és ott Auschwitzban, őt is, mint annyi másokat, megölte volna a gáz és esontta soványodott holttestét elhamvasztotta volna az éjjel-nappal szünet nélkül lángoló krematórium, amelynek környékét is elviselhetetlenül tette az égelt emberi testek kibírhatalan illata...

És megint látta magát a gyermek, amint a város ostromakor bevág a szobába a gránát és véres emberi roncsok, szétszaggatott holttesteken keresztül, maga is vérezve, bukdácsol ki a ha-

lászobából, véletlenül életben maradv a...

És újra látta magát a gyermek, amint ott áll a védett gettó kapujában és az már lezáródott előtte, már nem mehetett be oda, pedig kezében volt az irás, de ha bemehetett volna, talán onnan őt is a Dunához kísérték volna az árpádsávós karszalagos gyilkosok és ott a Duna partján, egy tarkólövés és holtteste már uszott volna lefelé a fekete folyamon, a véres, szennyes hullámokon a többi halottal együtt...

Végül látta magát a gyermek, amint elszakítják hitvesétől, akivel csak három hónapot élhetett együtt és viszik a gyenge aszonszont, végig az országutakon, gyalog, ki az országból egészen Ravensbrückig, ahonnan nem jött róla hír soha már...

Ezektől a borzalmaktól, a dantei fantáziát sokszorosán tulszárnyaló irtózatoss eljövendő szenvedések lehetőségétől félt akkor ott a gyermek a budai kis lakás hálós ágyacsájában a sötét éjszakában és most áldja a Mindenható, hogy mindez csak részben szenvedte át és Isten akarata őt életre ítélte.

GELLÉRI MIKLÓS

A győri orth, izraelita hitközség a győri gettóból elhurcolt és vissza nem tért

mártírjai emlékének megörökítésére megillah-szerű emlékkönyvet állít össze, melyet minden évben a deportálás évfordulóján gyászszertartás keretében felolvassanak. Felkérjük mindazokat a hitestvéreinket, akiknek orthodox hozzátartozóit a győri gettóból hurcolták el, hogy azoknak neveit héber nevük megjelölésével 1947 január 31-ig hitközségünk címére juttassák el.

Orthodox Izraelita Hitközség Győr

ÜGYES VILLANYSZERELŐ-
SEGÉDET és

rádióműszerészt

alkalmaz Várnal László

"Technovolt" villamossági vállalat,
Epest, VIII., Rákóczi-ut 9.
udvarban.

MANNHEIM:

**Modern
héber nyelvtan**

HÉBER SZÓTÁRAK

Budapesten GONDOS könyvkereskedés, Andrassy-ut 53,
FISCHER könyvkereskedés,
Bajesz Zsilinszky-ut 56,
Vidéken a kiadónál:
CSILLAG könyvkereskedés,
Debrecen.

KIVANDORLÓ CSALÁD

**ÖRÖKBE
FOGADNA**

egy LEÁNYGYERMEKET 2-4 éves korig, Molnár Lajos, Bajnok-u. 19. földszint 2.

KERESSEK HÁROM FIUGYERMEKEM MELLE — a legidősebb 11 éves, a második 9 éves és a harmadik 4 éves — perfekt

nevelőnőt.

Hosszu bizonyítványokkal rendelkező, nyelveket bíró, cselleg Beet Jakob-jakobját végső tanítónők jelentkezzenek, cím a kiadóban.

**Metszőt kereső
hitközség**

forduljon az Országos Iroda hitéleti ügyosztályához
(VII. Sip-utca 12.)

VENDEGLŐ, kávéház

borendezések, székek,
asztalok olcsón

Rosenfeld

Telefon: 139-271
Népszínház-u. 84

Férfiruhákért,

samokingért, fehérneműért, szőnyegért, zslagtárgyért, egész háztartásért legújabbat üzlet

GRÜN, saját üzlettem részére.

Népszínház-utca 20. Hívásra jön.
Telefon: 135-092

A „Magyarországi Zsidók Deportáltakat Gondozó Országos Bizottsága“ információs osztályának közleményei

(Bethlen-tér 2. I. emelet 36.)

Nyilas szemtelenség

Az amerikai zsidóság nemcsak egyetemesen a „Joint“ útján törekszik segíteni a megmaradt és továbbra is válságokkal küzdő zsidóságon, hanem egyéni támogatásokkal is. S nemcsak itt élő rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek szeltek különösen szeretetszomsággal segítségére, hanem előltük teljesen ismeretleneknek is.

Elég volt egy-egy kérés levél és válaszként máris megérkezett a sorsközösségi vállalás jeleként a szeretetszomság.

Az együttérzésnek ezzel a bő kisugárzásával azután éltek is sokan, sőt mondhatni úgy is, hogy vissza is éltek.

Valahogyan többen is kérték, mint amennyire a józóság megengedte volna, bizony kérték olyanok is, akik elnékülözhetőek volna ezeket az adományokat, és így megkárosították a ráutaltakat. Az amerikai zsidóság jóhiszeműségével azonban nemcsak a jobbmódu zsidók éltek vissza, hanem olyanok is, akik nemcsak hogy nem barátaink, hanem ellenségeink voltak és maradtak. Amerikai újságokból és sok más módon szerezték meg az adakozásra kész tengerentúli zsidók címeit, garmaclával küldték a könyörgő leveleket — és nem eredménytelenül.

Közben azután Amerikában bizony csökkent a jóhiszeműség és most már azok, akik ismeretleneken segíteni akarnak, előzben beszerezik az információt.

A „DEGOB“ információs osztályához egyre több ilyen érdeklődés érkezik és minden

esetben a legalaposabban kutatták, hogy valóban ráutalt-e a kérés.

Legutóbb az egyik ilyen kérés lakhelyét a Buda-délt internálótáborban fedezték fel.

Üzenet küldhető

A németországi angol, amerikai zónákban tartózkodó deportáltak részére huszonötzavas üzeneteket továbbítunk.

Keresetetés

Jás:berényi behívóval Hatvanból deportáltak Groszberg Salamon 30 éves (magas, fekete, egyik lábán gép volt) budapesti lakost, Monowitzban, később állítólag amerikai zónában látták.

Feldmann Imre 27 éves, Pestszenterzsébetről, 1942 őszén vittek ki, 217/76. tábori szám. Eltűnt a Donnál, Golopuskán, 1943 januárjában.

Révész Béla Budapesten az „Ungarische Nachrichten“ szerkesztője volt, kb. 66 éves, nős. Gálné szül. Kovács Margit könyvelő, kb. 40 éves, budapesti lakos.

Róna Simon óbudai tanító volt, kb. 68 éves, nős.

Nagykátáról 101/8. Kmsz-szel bevonult Klein Sándor, született 1907. Eltűnt Borcsévónál, 1943 januárjában.

Nussbaum Lipót Szolyva-Hársfalva, szül. 1901. Fivére keresi Franciaországból.

Weiden Mózes (Monek), szül. 1924, Jarnowban, Deportált. Állítólag a közelmúltban Budapesten tartózkodott, Edesapja keresi Ausztriából.

Keresem fiamat,

Bogdán Miklóst

(született Budapesten, 1924, március 14-én)
Utóljára látták 1944 decemberben Fertőrákoson

Aki ismeri, vagy bármit tud róla értesítse édesanyját **Deutsch Gézanét** (szül.: Szép Teréz)

Budapest, VII.,

Nagyatádi Szabó-utca 30. sz.

Weisz Mór

sütőde és cukrászda
Budapest, Dob-u. 22

Pékárak, cukrászsütőművek,
békébeli minőségben
Alkalmi rendelést vállal

**Gyapjút
Nyulbőrt
Pézsmát
Nyersbőrt**

legmagasabb árban vásárol
HERSCH JENŐ

Budapest, Rumbach 5-u. 10.

Somogyi Béla-ut 9.
Telefon: 487-982

Chanuka-ünnepségek

A Pesti Izr. Hitközség VII. belső körzetének költségvetésébe december 22-én, vasárnap délután 4 órakor a Mazot klub helyiségében (a Fészek-kávéházban), Andrassy-ut 81., gyermekfelruházással egybekötött műsoros Chanuka-ünnepélyt rendez. Az ünnepi beszédet dr. Katona József pesti rabbi tartja, az ünnepi gyertyagyújtást **Abrahamsohn** Manó főkéntor végzi, közreműködik a Rumbach Sebestyén-utcai templom énekkara. Minden hittestvért szeretettel vár a VII. belső körzet vezetősége. Belépés díjtalan.

A Dózsa György-uti Talmud Tóra Egyesület, Templomkörzet és Nöcgyelet december 22-én, vasárnap délután 4 órai kezdettel a körzet kulturterében (XIII., Dózsa György-ut 55.) uzsonnával egybekötött jótékonycélú Chanuka-ünnepélyt rendez.

Az V. kerületi Zsidó Kulturális bizottság december 21-én, szombaton este pontosan 7/7 órai kezdettel tartja műsoros Chanuka-ünnepélyt a Hollán-utcai kulturteremben. A Chanuka-est alkalmával a legkiválóbb zsidó művészek is fellépnek. Belépődíj nincs.

Az „Or Chadas“ templom vezetősége vasárnap, december 22-én jótékonycélú Chanuka-ünnepséget rendez, Akácia-u. 22. sz. alatti helyiségében. Az ünnepi beszédet dr. Richtmann Mózes tartja. A vallásos műsorban fellép Stern Izidor, a Garay-utcai imaház főkéntora fiaival, valamint Weisz Sándor, az „Or Chadas“ templom főkéntora.

A Budai Izraelita Hitközség f. hó 22-én, vasárnap délután 5 órakor a Budai Izraelita Nöcgyelet Kelety Károly-utcai épületének dísztermében Chanuka-ünnepélyt rendez, amelyen — dr. Benoschofsky Imre főrabbin és Sirota Sándor főkéntoron kívül — Szigeti Jenő, a Magyar Színház tagja és Palota Erzi előadóművész nő működik közre.

A Mazot VI. kerületi tagozat Chanuka-estét rendezett, melynek műsorát a Mária Terézia leánygimnázium növendékeinek vallásos köre adta, dr. Durchschlag István hittantanár vezetésével. A szépen sikerült est szereplői: Fehér Lili, a Nemzeti Színház művésznője, Radó Agnes, Szalai Éva, Radó Veronika, Eisler Vera, Löffler Vera, Bálint Zsuzsa, Keszt Marica és az énekkar Káldi László vezetésével voltak. Már hetekkel ezelőtt gyűjtést indítottak a körület kereskedői között: Szalai József, a körület elnökének és Feleké Dávidná, a Szociális Bizottság vezetőjének közreműködésével, melynek eredményeképpen 250 gyermeket vendégelt meg kávéval és kaláccsal és mindegyik egy kis szeretetszomságot is kapott. Reméljük, hogy a VI. körület példáját a többi körzet is követni fogja.

Volt muzsoszok Chanukaestje

A Pesti Izr. Hitközség volt Hadviseltek Bizottsága, továbbá a volt Ruhagyűjtő Század és az Abonyi-utcában megmenekültek évről-évre Chanuka előestéjén tartják hálaadó ünnepségüket. Ezúton is megtartották a hagyományos chanukai estjüket, amelyen sokszázan összegyűltek a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében. Az ünnepsélyn megjelent Stöckler Lajos címűk, dr. Földes István elnök-helyettes, Domonkos Miksa ügyvezető és Steiner Marcell a Pesti Chevrá Kadisa elnöke. Adorján Antal megnyitóbeszédében megemlékezett a két év előtti csodás megmenekülésről, a további összejáratásra és a zsidóság szeretetére lelkesítette az egybegyűlteket. Az ünnepélyes gyertyagyújtást kóruskísérettel Abrahamsohn Manó főkántor végezte. Utána dr. Katona József rabbi, a Ruhagyűjtő Század és az Abonyiulcalak volt lelkőse mondott ünnepi beszédet, amelyben a Makkabeusok hősi öntudatát idézte a hallgatóság elé és rámutatott arra, hogy a Chanuka csodája újra meg újra megvalósul a zsidóság életében, valahányszor a küzdelemben a Makkabeusok szelleme tölti el a harcotvállalókat. Az ünnepélyen ezután művészi számok szerepeltek, amelyek keretében Feleki Rezső, Szigeti Jend és Róbert, Mária léptek fel. A záróbeszédet Rippepr Frigyes mondotta, aki a megjelentek meghatóltsága közepette adott kifejezést a hálának az Egek Ura előtt, aki a kitarító helytállást megszabadulással jutalmazta.

Vasárnap 650 meggyilkolt munkaszolgálatost temettek

Vasárnap megint 650 munkaszolgálatost temettek. Hoszszu volt az ut, amely a munkaszolgálat poklán keresztül, szadista keretlegények gyilkos golyóin át a rákoskereszturi zsidó temető hősi parcellájáig vezetett.

Csendben temették el őket. Nem voltak jelen küldötségek, csak a hozzátartozók végelethatalan tömege. Volt köztük olyan, ki férjét és fiait siratta és volt olyan, ki nek hozzátartozója valamelyik német haláltábor gázkamrájában végezte életét, ő pedig eljött, hogy jelképesen temesse el hozzátartozóját, hogy legyen egy sir, amelyhez, ha nagyon fáj az emlékezés, eljárhasson.

A gyászszertartást Löwy Károly főkántor végezte, énekkari kísérettel. Utána dr. Schwarcz Benjámin, pesti rabbi a Pesti Izraelita Hitközség és a Pesti Chevrá Kadisa nevében mondott megható busbeszédet, majd Simor Dezső a munkaszolgálatos bajtársak utolsó üdvözlését tolmácsolta, beszédében Miemlelek Tamást, az ellenállási mozgalom vértanúját kit szintén a harkai áldozatokkal temettek el.

Ezután szivettépő jelenetek között elhantolták a 650 mártír földi tetemét. Sirjaik felett ott lebeg a soha el nem múló kegyelet.

Dr. László István (Megemlékezés leghűségesebb munkatársamról)

Írta: dr. Izsák Ede
a magyarországi Keren Hajeszod elnöke

Dr. László István, aki előkelő ügyvéd fia volt, nem folytatta apja mesterségét, nem ment az akkor sok lehetőséget nyújtó ügyvédi pályára, hanem a zsidóság és a zsidó tudományok iránti szeretettől vezérelve, a nehéz, göröngyös és küzdelmes rabbi-pályát választotta élet-hivatásul. Már kora ifjúságában

a rögös, küzdelmes és egyéni érvényesülést majdnem lehetlenné tevő cionista ideálok önzellen szolgálatába lépett s ott is maradt tántoríthatatlanul tragikusan végződött életének utolsó percéig.

Teljes önzetlenséggel, önfeláldozással és — ami nem kevésbé fontos — teljes tisztánlátással, népének szolgálatába állott s azt mindhaláláig odaadó hűséggel és kitartással szolgálta. Mint fiatal rabbi úgy vélte, hogy talán sokkal nagyobb szolgálatot tesz üldözött népének, ha oly poszton szolgálja, amely exponáltabb és dinamikusabb voltánál és időszerűségénél fogva fontosabb, mint esetleg egy egyébként szintén fontos rabbi állás. Ezért a Keren Hajeszodnál jelentkezett munkára. A jó megjelenésű, jómodoru és nagy-intelligenciájú fiatal rabbi szívesen láttuk és kitűnő szervezőképessége, nagy munka-energiája és kiváló koncepciója miatt rövidesen a főtitkári állással bízott meg. Ettől az időtől kezdődik a Keren Hajeszod — sajnos, csak rövid néhány évig tartó — nagyarányu fejlődése, melyet a németeknek 1944. évi márciusi bevonulása szakított meg. Mind több és több, a cionista eszmétől eddig teljesen távolálló zsidó testvéreink kapcsolódtak be a Palesztina-munkába, mind több és több pesti hitközségi körzet és vidéki hitközség lett részese hivatalosan is az ercei építésnek

s hónapról-hónapra, évről-évre jelentősebb lett az összeg, amelylyel az országépítést támogatni tudtuk.

A pénzügyi eredmények bármily tekintélyesek voltak is — jelentőségükben messze elmaradtak ama nagy munka mellett, amelyet a Keren Hajeszod és a Keren Kajemeth munkatársai lelkiükben kifejtettek. Az eleddig lenézett, vagy csak immel-ámmal fogadott munkatársainkat és delegátusainkat mind nagyobb és nagyobb lelkesedéssel és bizakodással várta és fogadták zsidó testvéreink. S ennek a nemes, felcsemelő munkának a megszerzésében dr. László István volt az oroszlanrész.

Midőn parancsszóra itt kellett hagynia annyi buzgalomtól és odaadástól megszentelt munkahelyét, mindnyájan éreztük, hogy oly irtó nagy maga után, melyet betölteni senki sem tud. Reméltük azonban, hogy újra vissza fog térni s újra felveszi munkásságának elejtett fonálát. Néha hallottunk hírt felőle. A hír mindig méltó volt nagy egyéniségéhez. Ő tartotta társaiiban a lelket, ő biztatta őket kitarásra, bizodalomra. Ő járt elől jó példával, hogyan kell a legrémesebb helyzetben is mindig zsidóhoz, emberhez méltóan viselkedni, embernek maradni, sohasem, semmi körülmények között sem lealacsonyodni. Bajtársaiért áldozta drága életét. Bajtársainak akart könnyebbé tenni a munkát, midőn önfeláldozóan oly útra vállalkozott, mely korai halálát okozta, az egész cionista mozgalom gyásza és az egész zsidóság vesztesége.

Hős volt életében, hős volt halálában. Példaképül szolgálhat az egész utókornak. Zeche Zadik Ivrocho!

REBENWURZL

orth. kóser szalámi és konzerváruk üzeme

Gyár és üzlet: Kazinczy-utca 41.

Fiókküzet: Laudon-utca 3.

Zsirjegyeket beváltjuk

ELŐSZOBA
FÜRDŐSZOBA
HÁLÓSZOBA
ÉS ÜZLETI

TÜKÖR

WAGNER
TÜKÖRGYÁR
VII., Kazinczy-u. 9
Tel.: 21-673.

DR. FRIEDMANH DÉBES:

Zsidó történelem és
irodalom kis tükre

Könyven
áttokintható
300 oldal. Ft 26.—

LANGER MOSE:

Éljáhu kincse

Zsidó szellemű ifjúsági regény a marannusok idejéből
Ft 12.—

VIDÁM
BETŰJÁTÉK

Tanuljunk játszva
héberül. A legszebb
ajándék

Ft 650

LANGER könyvkereskedés, Budapest, VI., Múzeum-krt. 29
Előzetes befizetés esetén bérmentve vagy utánvétellel.
Postacsekk száma: 40.211

Dr. Freundlich Dezsőné, egy a maga, mint gyermekkel és unokái nevében mélyéges fájdalommal tudalja, hogy szeretett férje.

Freundlich Dezső

Áldásos életnek 67-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt.

Gyászolják felesége, özvegy Freundlich Dezsőné, gyermekei, Barát Vilmos, Barát Tibor és Kemény Miklósné, az. Freundlich Imolye, menyei, Barát Vilmosné, Barát Tiborné, veje, Kemény Miklós, unokái Kemény Tamás, Barát Péter, testvére, Barát Tibor és kiterjedt magyarországi, szlovákiai és amerikai rokoni.

Drága jó Apukánk nyugodj békében, emléked örökké itt marad közöttünk!

Meghalt Mittelman Jenő a kaposvári hitközség volt elnöke

Kidőlt a vidéki magyar zsidó társadalom egy értékes, reprezentáns alakja.

Hatvanhárom éves korában meghalt Kaposváron Mittelman Jenő gyógyszerész, a kaposvári hitközség hosszú éveken át volt előljárója és a legsúlyosabb megpróbáltatások idején, a német megszállás alatti időkben volt elnöke.

A Felvidékről került a Dunántultra és nemes, zsidó tradíciókat őrző lelke rögtön termékenyítő kapcsolatot talált a haladó szellemű vallásközösséggel. A zsidó vallási és társadalmi élet minden területét odaadó hűséggel és lelkes szeretettel szolgálta. A *gömilusz cheszed* gyakorlati megvalósításával és a zsidó hagyományhűség minél maradéktalanabb kiteljesítésével igyekezett ápolni egész életén át az apai házból magával hozott, ősi istenfélelmes hitet. Rajongó szeretettel csüngött szent vallásán és izzó lelkesedéssel élte zsidóságát.

Házában a vallásközösséggel kapcsolatos minden megnyilatkozás, kezdeményezés meleg otthonra, vendéglátó szeretetre talált. A hitközséget felkészítő zsidó közéleti férfiak, rabbi, hitéleti funkcionáriusok szinte hagyományosan az ő vendéglátó házában nyerték mindenkor legszivesebb fogadalmat.

Meleg emberbaráti érzés, munkaszerep, szorgalom, szerénység jellemezték. Anyagi segítségére, erkölcsi támogatására szoruló személyekben mindenkor megértő pártfogóra találtak. Igaz zsidó szívűből fakadó érzés vezérelte a szegények istápolásában, az adakozásban és a zsidó közterhek viselésében példát mutatott.

Mindenkinél tiszteletben tartotta az emberi méltóságot és természetesen találta, hogy munkája után mindenki becsülésben és jobb sorokban élhesen. *Kiegyensúlyozott kedély volt, aki az emberi tévedéseket, botlásokat és indulatokat a megértés és szeretet nemes értékelésével mérte le.*

Egész valóját egy minden ízében jószándéku, jóindulatu emberi lélek erényei ékesítették. Higgadt megfontolással és előzékeny modorával a német megszállás alatt is — amíg lehetséges volt — sok kellemetlenségtől óvta meg hittestvéreit.

Az egész város társadalmi részéről felkezelkülönbség nélkül való megbecsülésben és tiszteletben részesült. Kaposvár és Somogy megye közelében egészen a zsidó jogfosztásokig élénk szerepet vitt.

Forrón szeretett és betegségében aggódó önfeláldozással övező családjától hosszú kínos szenvedés után választotta el a halál.

Temetése december 6-án ment

végebe gyülekezete és a más felekezethez tartozó tisztelői és barátai nagy részvétele mellett. Dr. Krausz Henrik főrabbi bucsuztatta életét, egyéniségét, nemes lelki portréját élénken meg elevenítő, megható gyászbeszédben.

Fizikai életének elég korán

Kárpáti Aurél előadása a Haladó Zsidó Értel- miség vitaestjén

A Haladó Zsidó Értelmiség néven nemrégiben létrejött szellemi tömörülés e hó 12-én, csütörtökön a Fürst Sándor-utcai előadóteremben rendezte első nyilvános vitáját. Kárpáti Aurél, a nagynevű keresztény magyar író hívta meg a H. Zs. É. vezetősége, hogy „Az értelmiség feladata” címen tartson előadást. Kárpáti Aurél a haladó, majd az alkotó értelmiség feladatáról beszélt, fejtegetve, hogy az író és művész természetesen kifejez ugyan közösségi érzéseket, foglalkozik a közösség időszerű vagy örök nagy kérdéseivel is, de nem szabad programszerűen követelni tőle, hogy valamely párt vagy irány szolgálatába szegődjék. A kérdés zsidó vonatkozásaira a hozzászólóktól várt feleletet.

A tartalomban mély, formában tömör előadást Kardos László köszönte meg, majd Kardos Pál tanár szöveghez a Haladó Zsidó Értelmiség nevében. A H. Zs. É.-nek, mondotta, éppen az a feladata, hogy minden általános emberi vagy szellemi problémakörnek megkeresse a zsidó szektorát és azt vizsgálja. A Kárpáti Aurél-felvetette probléma zsidó fogalmazásban az, hogy követelhetjük-e az alkotó zsidó értelmiségtől, hogy irodalmi és művészeti munkásságát alárendelje a sajátos zsidó szempontoknak. Főlöseges az ilyen követelés, mert az író vagy művész, ha igazán nagy, állandóan a maga leljes egyéniségét fejezi ki s ennek integráns része zsidósága, sőt a zsidó közösséggel való együttérzése is.

Moór Zoltán, Vihar Béla, Antal Gábor és dr. Szalai György érdekes hozzászólása után az idő előrehaladottsága miatt az elnöklő dr. Kardos László berekesztette a vitát.

szabott határt az örök törvény, de megdicsőült alakja, letisztult, nemes emlékezete minden biznnyal annál tovább fog élni a halálával is szegényebbé lett, megfogyatkozott kaposvári zsidóság szívében.

GYENES ZOLTÁN
(Kaposvár)

Külföldről keresik hozzátartozóikat

Aki bármit tud róluk, értesítse a Magyar Vöröskeresztet, Baross-u. 15., I. emelet 20.
Auspius György 1883 Győrött. 1944-ben deportálták.
Adler Alfréd, szül. 1885-ben. 1945-ben Mauthausenben volt.
Bass Herman, szül. 1871-ben, állítólag budapesti lakos.
Beckné szül. Tothmann Klára, sz. 1900. 1945-ben Hegyeshalomnál látták.
Berkovics Sándor, szül. 1906-ban. Utolsó címe: Lócsai-utca.
Blau Bertalan és családja (Janka, Zoltán, Márton, Károly, Lujza, Blau Magda, szül. 1920. Apja Imre, Duzsai Albert és Márton 1897, illetve 1896.
Czabai Artúrné, szül. Mankovics Róza.
Deutsch Ernő, 1935-ben Németországból Magyarországra jött.
Erdőné, szül. Lénárd Klári 1908, Budapest.
Fischer Pál, szül. 1908-ban Cegléden.
Fischer Sámuel, Kereszt Noubart Julia, New-Yorkból.
Frankl Móri és családját keresi Cleury Piona, Londonból.
Friedmann Ernő. Nyiregyháza szül. (?) július 7-én.
Friedmann Miksa, Pátróha, Szabolcs m. Urnvasz-ból keresik.
Gárdos Livia, utolsó címe: Bpest, Napszínház-utca 49.
Ginsburg Hillel, szül. 1908-ban, Bpest, Hotel Bristol.
Glück Mór, Bakony.
Goldberger Kornélia, szül. 1929. Kisvárdán, vagy Nyiregyháza.
Goldberger Irén, szül. 1927. Uruguayból keresik.
Gottlieb Pál és Pálné, 1898—1898.
Hermann László néven szereplő Spitzer Oszkár, Bécsből menekült Pestre.
Herschkovics Vilmos, 38 éves.
Hirsch Ignác, szül. 1875.
Kellner Israel, szül. Petrován 1904. Dachauban szabadult.
Kernné, szül. Reinhardt Irén.
Kerész Anikó és Mátya, 1920—1922. Cím: Pó., Budafoki-út 53.
Keszter Irén, szül. 1921-ben, egyetemi hallgató, Kiewből jött Pestre.

Gyermekklisszony

fiatal, gyakorlott, kétléves fiacskámhoz felvételik. Mayer, Akácfa-u. 20. I. emelet 1.

KERESKÉK BÉRBE, forgalmas helyen 2-3 kimenés

p é k s é g e t

Goldberger, Amerikal-út 82/b. II. 2.

H I R E K

Az UJ ÉLET előfizetési díjai:

1 hónapra . . . 4 forint
negyedévre . . . 12 „
félévre . . . . 24 „
egész évre . . . 48 „

Az előfizetések postatakarékpénztári befizetési lappal küldendők be a 26.209 számú postatakarékpénztári számlára.

— Kultureszt. Jól sikerült kulturesztet tartott december 12-én az V. ker. Zsidó Kulturbizottság. Dr. Végházi István héber nyelvű évadnyitóját után Nágel Marcell köszöntötte a megjelenteket, majd Karvaly László főként énekelt chaszid dalokat. Ezután következett dr. Benoschowszky Imre budai főrabbi előadása „Az antiszemitizmus a múltban és ma” címmel. A nagyszerű előadásához dr. Róth Jenő, a körzeti intézõbizottság elnöke szöveghez, Karvaly főkéntor újheber melódiái után Nágel Marcell bejelentette hogy a továbbiakban minden csütörtökön lesz kultúrelőadás az új-jáépített Csáki-utcai templomban.

— Műsoros előadás a Zsidó-kórházban. A Pesti Izr. Hitközség Alapítványi Kórházban Üzemi Bizottságának Kulturális Csoportja december 8-án Gergely József rendezésében nagyhatalású műsoros előadást tartott. A nagy sikerre való tekintettel az előadást az eredeti műsorral december 22-én délután 5 óra-kor megismétlik.

— Eljegyzés. Schmelzer Verán Jánosalmáról eljegyezte Löwinger Albert, Győr. (Minden külön értesítés helyett.)

— Lefkovits Ignác cukorkakészítő leányát, Mártát eljegyezte Roóz Benő, Bpest. Fia, Lefkovics Dezső, eljegyezte Guttmann Adolf leányát, Magdát Debrecenből.

— A Magyar Izr. Kézmű- és Földművelési Egyesület (MIKEFE) december hó 22-én vasárnap délután 3 óra-kor otthonuk templomában (XIV., Hermina-út 49.) Chanuka-ünnepélyt rendez. Közreműködnek: Loránth László, Peterdi Andor, Szép Ernő, Várnai Zseni irók, Ascher Oszkár, Gergely Kató, Bolgár Klára, Gödri Kató, Szentkár Dezső.

**Ha délután
vagy este
szórakozni akar
menni**

és nincs kire hagyja gyermekét.

hívjon engem

és én leküszöretesen vigyázok reá.
Ész. Bass Manóné, Baross-u. 127/a. II. emelet 1.

Órát Ékszer

NEUFELDTŐL

BRIL'ÁNS, ARANY, EZÜST, ÓRAJAVÍTÁS

csak Rákóczi-út 8/a.

— Az OMKE Kiss József emlékének. Kiss József halálának huszonegyedik évfordulójára alkalmából január 1-én délután 2 1/2 órakor az OMKE emlékművet rendez a Zeneakadémián. Közreműködnek: Bodrogi Pál, Szék Ernő, Buzos Gyula, Csébert Lajos, Kádányi Oszkár, Kéffe Gabriella, Fekete Erzsébet, Robert Mária, Földes Judit, Uránossy Anikó.

— Sós Endre előadása Rákospalotán. A rákospalotai hitközség most tartotta a felszabadulás utáni újjáalakulása óta első kultúrétjét, amelynek előadójaként Sós Endrét, az I. J. Élet főmunkatársát és a Magyar Nemzet külpolitikai szerkesztőjét kérte fel. Dr. Dusekinnak János főrabbi, tábori lelkész-örnagy bevezetője után Sós Endre A konferencián, az emberi jogok és a zsidóság címmel tartott mélyenszántó előadást, majd Csébert József, a Vízszínház tagja, Babits Mihály feleség Jónás könyvé-t recitálta el nagy sikerrel, végül Koczender József zongorakísérettel. A nívós kulturális előadások után a zsidóság kulturális életének zárásával ért véget.

— Az Óbudai Izr. Hitközség nagy érdeklődés mellett kezdte meg Oneg Sabbatjainak teli sorozatát. A régi hagyományos szellemek megfelelő iránymeghatározást kerelében magasszínű előadások vonzóak a helyi épületesre szomjuzó híveknek. December 4-én dr. Rosenbergszky Izor budai főrabbi a zsidóság világtörténelmi szerepéről, 11-én Vilmos Béla kántor az újközéleti zsidóság felkészüléséről tartott előadást. Iránymeghatározó dr. Neumann József főrabbi tartott, az énekeszereket Alter Mária főhírnök látta el a hitközség tagjainak alakított énekkar kísérettel. Sós Endre magas kultúrával előadott énekeszerekekkel szórakoztatta a hallgatóságot. A legközelebbi Oneg Sabbatok heretében, 21-én Spatz Nándor hitközségi elnök, 28-án dr. Scheiber Sándor teológiai tanár tartanak előadást. December 22-én délután 4 órai kezdettel a Magyar Zsidók Országos Egyesületével karöltve, neves előadók közreműködésével műsoros Chanuka-ünnepélyt rendez díszteremben az Óbudai Izr. Hitközség, melyre minden érdeklődő biletvényt szívesen látnak.

— Házasság. Kiss Márton és nejének leánya, Edit és Mayer Stern (Szamer, Polen) folyó hó 22-én, vasárnap d. u. 3/2 órakor tartják esküvőjüket a Kazinczy-utcai Templomban. (Minden külön értesítés helyett.)

Rosenberg Odón ügy és porcellánagykereskedő leánya Eda és Nádor László vaskereskedő, Balassagyarmat, f. hó 25-én a Kazinczy-utcai templomban házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

TISZTA, ELEGÁNSAN
butorozott utcai szoba
vidékieknek NYÁDÓ
Erzsébet-kört 40. f. emelet 2.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrásy-ut 22 alatt, a volt

Fészek-kávéházban van. (Telefon: 424-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3-6 óráig.

A MAZOT legközelebbi ülésel:

Szombaton, december 21-én délután 2 1/2 órakor Andrásy-ut 81. alatt a MAZOT Bethlen-téri tagozata melovo érmakko ünnepélyt rendez. Stöckler Lajos elnök jelenlétében.

Vasárnap, december 22-én a MAZOT VII. belső tagozata délután 4 órakor Andrásy-ut 81. alatt gyermekfejlesztési ünnepélyt rendez.

December 22-én, vasárnap

délután 4 órakor a MAZOT és az Óbudai Izraélita Hitközség közösen Chanuka-ünnepélyt rendez (III. Gr. Zichy Géza-u. 9.).

December 23-án, hétfőn délután 3/2 órakor a MAZOT VI. kerületi tagozata, Andrásy-ut 81. alatt taggyűlést tart.

December 25-én délután 3 1/2 órakor a MAZOT VII. belső tagozata Sip-u. 12. alatt taggyűlést tart.

— Emléktábla a Dózsa Gy. uti templomban. A Dózsa Gy. uti Templomkörzet és a Talmud Tóra Egyesület a templom előcsarnokában márványtáblán megakarja ücsökíteni azoknak a hívőknek emléket, akik életüket vesztették a deportálásban, munkahelyükön, vagy az ostrom alatt. A templomkörzet ezért felkéri azokat a körzetük területén lakó hittestvéreket, akik szülőik emléket emléktáblán megörökíteni akarják, hogy jelenkezzenek a Dózsa György-ut környéki irodában (XIII. Dózsa György-ut 55.) d. e. 10-12 óra között.

— Az „ORT” Országos Továbbképző Társaság új tanfolyamai. 1. Háziipari szövetkez. 2. Felső népruha-varrás és szabás. 3. Fehőrneművarrás és szabás. 4. Gyermekruhavarrás és szabás. 5. Lámpacernyű-készítés, járt-készítés, bőrdaszívesség. 6. Villanyszerelés. 7. Rádiószereles. 8. Műszaki rajzolás (magas- és mélyépítés, geodéziai

mérések). 9. Vízvezeték-szerelés. 10. Hegesztés. 11. Óramechanika. 12. Kerékpár-, irógép-, varrógép-szerelés. 13. Anlószerelés. 14. Famegmunkáló és falernelő ipari kiképzés. 15. Ipari kémia. Felhívunk mindenkit, aki a tanfolyamok bármelyikén részt akar venni, jelentkezzen az „ORT” irodájában, VII. Erzsébet-krt 32. I. em. 1. sz. alatt minden hétfő, kedd, szerda, csütörtök déltől 9-11-ig, vagy d. u. 5-7-ig.

— Adományok. Dr. Reiss Sándor ügyvéd egy személyi ügyfele megbízásából 100.— forintot küldött be szerkesztőségünkhöz azzal a kéressel, hogy abból 20.— forintot a MIKÉRE-nek, 20.— forintot az Ahavasz Réim-nek, a fennmaradó 60.— forintot pedig a szegényosru zsidó egyetemi hallgatóknak juttassak. Guttman Magda, Debrecen, 10.— forintot adományozott a Fiaárvaház javára. A fenti összegeket rendeltetési helyükre juttattuk.

Orvosok, ügyvédek, üzletemesek benőtülne, hajadonok, özvegyek férjhezmennek, kezeltatja **Méltóné,**

Rp. Ersteu. négy. második em. 18. — Válaszborítók. Fogad: hétköznapon dégyől.

Könyvtármű: üzlethez és igazság 45-53. évf.

benőtülne vagy megnőtülne

Leányok vagy asszonyok levelet írhatnak, 43 éves korig. „Igyeregrádkom van” jellegre a kiadóba.

Szellemi és lelki életet 20-30 ismerőséget kereseni

házasság céljából

35-42-ig. „Kisérteik a csoport” jellegre a kiadóba.

Férjhezmenne

házasság, üzlettel rendelkezni, független tevépár, biztos jövedelem, intelligens, kőmegjegyzés, urakhoz, lehetnek vidékiek is. „Beosztotok” jellegre a kiadóba.

Jelöltetők, 31 éves ur. IPARÜZEM TULAJDONOSA.

feleségül venne

korban és vagyoniilag hozzájárulást. Független levelet „Meggel esz hely” jellegre a kiadóba.

20 éves, vidéki, expedícióba megy, teljesen felszerelt háztartással, intelligens, ha ismereteket keres.

házasság céljából

Független választ „Baldogsg” jellegre a kiadóba.

Férjhezadnám

magas, esinos hugomat

40-50 éves, intelligens, vezető egység, házasságban gyakorlati és lelkiismeretesen.

urlemberhez,

30-40 évesben közreműködő társaságban „Ifjúgúhtrétek” jellegre a kiadóba.

Uj életűket keresek, saját házam van vidéki városban, Olasz vallásos, feltétlen intelligens, intelligens, 45-50 év körüli férfi levelet várom, kiad együt és

egymásért élve

megpróbálnánk a múltat felejteni. Jelleg: „Fényugár az éjszakában”.

Férjhezmenne

Eljeseo árva leány, 50 év körüli férjhez, akinek szerény kis otthona van. Leveletet a kiadóba kérek: „Gyermek nem számít” jellegre.

Rövidesen Amerikába induló fiatal ember keres olyan feleséget, zsidó leányt

feleségül,

ki szintén Amerikába készül. „Orthodox” jellegre a kiadóba.

VÁROSI SZINHÁZ

Telefon: 137-540

Vasárnap, dec. 22-én d. e. fél 11 órakor a M. C. SZ. Mizrahi szakosztály Bré-Akiba ifjúsági csoportjának

JÓTÉKONYCÉLÚ CHANUKAI ELŐADÁSA

Színre kerül:

AN-SKY világhírű legendája

A DIBUK

Négy felvonás a Chanuká-életből

Előadott:

Giszka János

Rendező:

Lénárd Béla

Jegyek elővételben a Mizrahi központban (Bajcsy-Zsilinszky-ut 7, III. emelet, telefon: 226-682) a Városi Színház pénztáránál (telefon: 137-540) és az összes jegyirodákban

FÜTÖTTNÉZŐTÉR!

A Pesti Izr. Hitközség Rumbach-utcai templomának előjárósága az elhírt szokásos Solaus-Szudausz szertartásán dr. Fischer Benjamin főrabbi a heti szakaszból értékes előadást tartott. Hegedűs Ernő előjáró köszönetet mondott a vendéglátásért Szőke József előjáró nevének, Vajna József előjáró pedig, mint házigazda a jelenlévőket köszöntötte.

A Cionista Orvosok Blokkjában dec. 21-én, szombaton délután Arany János-utca 29. sz. alatt dr. Pogány Ödön igazgató-örvos „Az asszimilációtól a cionizmusig” előadást tart.

Benősülhetnek:

35-40 körüli, intelligens, jömegebenesü uriembernek. Főlebbet: Goldmémül, VII., Alsóerdősor 8. földszint 2.

Komoly, vallásos, intelligens, finomlelkű tisztviselő, elfoglaltsága miatt ezután keresi lakást, gazdaság, szerelést, meleg otthonra vágyó, agilis, szombattartó

Élettársát

34-42-ig „Egymásnak és egymásért” jelígre a kiadóba.

Nősülni szándékozom,

Korcsok ort., családnál finom, intelligens, esinos, kimondottan vallásos, szombattartó leányt vagy asszonyt 30-ig. Kizárólag teljescímű levelekre válaszolok, leveleket diszkrétan „Mocó Ischó mőcsé taj” jelígre a kiadóba kérek.

Házasság hiányában férjhezmenne

25 éves, esinosnak mondott, szolid urileány. Önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz, 25-33-ig. „Próbálja meg” jelígre a kiadóba.

Megfelelő ingatlan vagyonnal rendelkező, egyedülálló uriember

benősülne

Komoly üzletbe, vállalatba, hozzáillő, jó családból levő, 30 körüli, kimondottan esinos, szép élettársat keres. Teljes című levelet „Szimpátia” jelígre a kiadóba.

Fess, esinos, művelt, dolgozó urinál, kitűnő gazdaszony, elegáns lakással, finomlelkű, kulturált, főegyszerűsítő

élettársat keres

40-50-ig. „Csak hiányt kell” jelígre a kiadóba.

Dr. JANDA,
M. NYOMOZÓ
123-999
TERÉZ-KRT. 34

Schulz Jenő cég

Órás-ékszerész (órajavító)
VII., Wessclényi-u. 8., a régi házban
Gergely Miklós
nyomóműves és ékszerész

VÉTEL! Tel.: 422-345. ELADÁSI!

Menyasszonyi kölcsönzése

ruha, koszorú, fátyol és belépő

vildékre is. Myrtus-szalón, VII., Nagydiófa-utca 18.

Társaságbeli legdiszkrétebb házasság-közvetítő, **Doktorné Király-n. 67. I. 3. Telefon: 421-030**

Kitűnő iparral és külföldi kapcsolatokkal rendelkező

művelt, esinos urileány, vallásos érzesű, 40-50 körüli uriembert keres

élettársnak

Kéziműves iparos, szűke, lebéremű, stb. előnyben. „Anyagilag biztosítva” jelígre a kiadóba.

Ingatlanl, főbérleti lakással rendelkező, középkorú, esinos

URIASSZONY

férjhezmenne

jömegebenesü, lehetőleg diplomás urhoz, 60-ig. Jelíge: „Megpróbálok!”

Egyedülmaradt, esinos, 44 éves urileány, háromszobás, főbérleti lakással

férjhezmenne

Jó üzleti érzéssel rendelkező, üzletben v. irodában segítő munkatársra is lenne. „Jelíge: „50-56 éves korig!”

Egyedülálló, esinosnak mondott, jólétkü urinál, főbérleti lakással, uriember ismeretségi keresi

házasság céljából

55 évig „Dolgosságot keresek” jelígre a kiadóba.

Egyedülmaradt

középkorú, a szakmában jólismert és kitűnő referenciáival rendelkező **nemeslémpiparos megnősülne**

Korban is hozzáillő, komoly, abszolút nemeslelkű, nett, intelligens, pedáns háziaszonyok — lehetőleg független aranyműves v. ékszerész özvegye — választás a legnagyobb diszkrécióval „Abszolút Lupenauer!” jelígre a lap kiadójába kérem.

Huszonhatéves dolgozó nő vagyok,

Keresek egy komoly férfit, aki közös meglelésés esetén

nősülne.

„Harmónia 28” jel. a kiadóba.

Amerikai-palesztinai kivándorlási lehetőséggel bíró, Belgiumban élő, vallásos családból való, önálló elektrotechnikus, jóhálóból való, 20-35 éves zsidó urileányt

keres feleséget.

Személyes vagy fényképes ajánlatokat: Guttman rabbi, Budapest, XIV., Thaköly-ut 83. címre kér.

Férjhezmenne

Ötvenes, jömegebenesü, esinos, **gyermektelen uriaszony**

lakással, pénzzel, biztos egzisztenciával rendelkező uriemberhez „Jó feleség” jelígre Baros hírdetőbe, Andrassy-ut 54.

ESKÜVŐRE divatos férfi- és női ruhák kölcsönzése.

Esküvői ruhák vétele, RÓTII, Akácia-utca 6.

Goldné

a zsidó urileányok legmegbízhatóbb házasságközvetítője! VII., Alsóerdősor 8. földszint 2. Telefon: 225-400

Megértő felesége,

segítőtársra lenne, jó üzleti érzéssel bíró, barátságos, intelligens, esinos uriaszony, jömegebenesü, komoly, intelligens uriembernek, aki szintén egyedül maradt és gondtalan, meglehetősen tudna nyújtani. „Gyermek nem akadály” jelígre a kiadóba

Férjhezadnám

hugomat és sógoromat, szépen berendezett lakással, üzlettel, 45-55 éves, biztos egzisztenciájú férfinak. Jelíge: „Munkaszolgálatosok Szervelet” levél a kiadóba.

Önálló iparral és lakással rendelkező nő vagyok, keresek hozzáillő iparos vagy kereskedő férfit csakis komoly,

házasság céljából

50-52 évesig. Levelet „Callag” jelígre a kiadóba.

Ingatlan vagyonnal és némi készpénzzel is rendelkező, 48 éves, jömegebenesü, teljesen egyedül maradt **URIEMBER**

megnősülne

Keresi lehetőleg egyedülálló főbérleti lakással rendelkező, azon esinos, tisztességes uriaszony ismeretségi, 36-42-ig, kinek üzlet, üzem, vagy vállalatában közreműködésével, majd tőkéjével is résztvehetne. Csak teljes címmel ellátott leveleket kérek „Konzervfűzém” jelígre a kiadóba.

Önálló keresettel és lakással rendelkező, esinos, musz szervez, egzisztenciával bíró, intelligens

élettársat keres

„45-ig” jelígre a kiadóba.

Benősülne

üzletbe, vállalatba, 45 éves, becsületes, szorgalmas, állásban levő fiatalember. Keresek egy esinos feleséget, kinek hiányzik az élet és segítőtárs „Szébb jövő” jelígre a kiadóba.

Elfoglaltságom miatt ezután keresem intelligens, 60-65 közötti urlember ismeretségi, kinek szakmája lehetőleg műszerész, ki

üzemembe benősülhetne

Magam középkorú, özvegy, izr., gyermektelen asszony vagyok, műszaki üzememben több alkalmazottal dolgozom, főbérleti lakásom és ingatlanom van. Kiszertő levelek a lap kiadójába: „Boldog házasság” jelígre.

A zsinagóga naptára

December 19. esütörtök: Kiszlív 26. (Chanuka második napja), péntek: 27, szombat: 28 (ujbaldhirdetés), vasárnap: 29, hétfő: 30 (Ujhold első napja), kedd: Tévész 1 (Ujhold második napja), szerda: 2 (Chanuka nyolcadik napja), esütörtök: 3. Szombaton. december 21-én heti szidra: Miké, háftóra: Zecharja II, 14-16 7.

Imaldók:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznap	
	este	reggel	d	d	este	reggel
Dohány	8/44	7/10	10	4	4/2	7
Rumbach	8/44	7/10	10/34	4/2	7	4
Bethlen	8/44	7/10	10/44	4/2	7	4
Csáky	8/44	7/10	10/44	4/2	7	4
Dózsa	8/44	7/10	10/44	4/2	7	4
Nagyfuv.	8/44	8	10/44	4/2	7	4
Páva	8/44	9	10/44	4/2	7	4
Zugló	8/44	7/10	10/44	4/2	7	4
Fiúarvah.	8/44	7/10	10/44	4/2	7	4
Lcányarv.	8/44	7/10	10/44	4/2	7	4

Péntekesti gyertyagyújtás: 3 óra 42 perckor

Dec. 22. vasárnap: Chanuka 5. napja.

Dec. 23. hétfő: Chanuka 6. napja, Ujhold I. napja.

Dec. 24. kedd: Chanuka 7. napja, Ujhold II. napja, klévész 1.

Dec. 25. szerda: Chanuka 8. napja.

Budai Istentiszteletek ideje. December 20. pénteken este 7/4 órakor, december 21., szombaton délelőtti 11 órakor. A II., Torockó-u. 6/b. sz. a. imaházban szombaton reggel 8 órakor. December 21-én, szombaton, d. u. 4 órakor Oneg Sabbat a III., Zsigmond-u. 49. sz. a. tanácsteremben. **Istentiszteletek helye.** III., Zsigmond-u. 49. XI., Boeskat-ut 37. II., Torockó-ut 6/b. és péntek esténkenti II., Fű-u. 12. sz. a.

Óbudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 4 órakor, szombat és ünnep d. a. 9 órakor.

Keresek

vildékre kóser HÁZVEZETŐNÖT, akit házimunkát is vállal. Rosenberg, VII., Rumbach Sebestyén-u. 6. III. 8

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-930

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó **RUOZ REZSÓ**

Postatakarékpénztári cecskiszám száma: 26.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örlzünk meg, s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műntézet Rt. körforgópein. Fel. nyomdavezető: Margittay Antal.